

BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE I OBRONNOŚĆ PAŃSTWA

PRZYGOTOWANIA OBRONNE PAŃSTWA W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO RP – PODZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA ZADAŃ OBRONNYCH

dr inż. Marian KULICZKOWSKI
Wydział Bezpieczeństwa Narodowego AON

Abstract

The global security environment is characterised by the long-lasting situation of low probability of the outbreak of an armed conflict on a large scale and the simultaneously observed increased possibility of local conflicts. There are also noticed significant changes in a typical course of an armed conflict. The dynamic phase of combat activities is shorter and the post-conflict stage of stabilisation and rebuilding activities becomes longer.

Tasks connected with the state defences and the preparation of the population and public property for war are the responsibility of all the public authority and administration bodies as well as of entrepreneurs; social organisations and citizens (individuals) – in the scope defined in the laws. The basis for the state defence preparations in the national security system in the course of integration are the defence needs and the defence tasks arising from them.

In the current legal circumstances, defence tasks are considered equivalent with tasks connected with the general defence obligation or with the tasks performed as part of the state defence preparations, carried out in times of peace; in the case of an external threat to the state security and in times of war. The objective scope of these tasks fulfilled by all subjects of the state defence system is extremely extensive.

This study aims to systematize the subject matter of the state defence preparations in the national security system from the point of view of the classification of defence tasks types and their description.

Key words – national security system, state defence system, state defence preparations, defence planning, defence tasks

Wprowadzenie – pojęcie i istota zadań obronnych

Podstawę przygotowań obronnych państwa w integrującym się systemie bezpieczeństwa narodowego stanowią potrzeby obronne oraz wynikające z nich zadania obronne. Zakres tych zadań realizowanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez wszystkie podmioty systemu obronnego państwa jest niezwykle obszerny. Dzieje się to na mocy wielu źródeł prawa oraz decyzji administracyjnych upoważnionych organów administracji publicznej. W celu właściwego zrozumienia przygotowań obronnych państwa, w aspekcie realizowanych zadań obronnych, ważne jest zdefiniowanie pojęcia zadań obronnych oraz określenie ich istoty i podziału.

Stosowany w obowiązujących ustawach, rozporządzeniach i dokumentach planistycznych termin „zadania obronne” definiuje się różnie, w zależności od zakresu regulacji aktu prawnego lub zakresu przedmiotowego dokumentu planistycznego. Wprowadza to w konsekwencji niejednoznaczność w rozumieniu tego terminu. Z przeprowadzonej analizy literatury przedmiotu oraz obowiązujących w tym zakresie aktów prawnych wynikają wyraźne sprzeczności. Znalezienie jednoznacznej, stosowanej zarówno w teorii, jak i praktyce definicji „zadań obronnych” jest bardzo trudne, a wręcz niemożliwe. W niektórych aktach prawnych termin „zadania obronne” utożsamiany jest z zadaniami w ramach powszechnego obowiązku obrony, a w innych z zadaniami w ramach przygotowań obronnych państwa¹.

Właściwa definicja zadań obronnych, uwzględniająca fakt, że stanowią one część zadań z zakresu bezpieczeństwa narodowego znalazła się w *Strategii obronności RP* w brzmieniu: „zadania obronne, jako część zadań z zakresu bezpieczeństwa narodowego, obejmują przedsięwzięcia realizowane przez organy władzy wykonawczej oraz inne organy i instytucje państwowe, przedsiębiorców oraz obywateli związanych z przygotowaniem państwa do sprawnego działania i przetrwania w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa, kryzysu i wojny, realizacją określonych przedsięwzięć operacyjnych w tych warunkach, a także usuwanie skutków po zażegnaniu zagrożenia, zmierzających do przywrócenia stanu normalnego funkcjonowania państwa”².

Zakres przedmiotowy i podmiotowy zadań obronnych wpisuje się w określony w przepisach *ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* obszar przygotowań obronnych państwa³. Zawierający

¹ Zob. M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne w Polsce. Uwarunkowania formalnoprawne, dylematy pojęciowe i próba systematyzacji*, Wyd. AON – Sygn. AON 6181/13, Warszawa 2013, s. 52.

² Zob. *Strategia Obronności Rzeczypospolitej Polskiej. Strategia sektorowa do Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* z dnia 23 grudnia 2009 r., pkt 67.

³ Zob. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U z 2012 r. poz. 461 z późn. zm). Treść art. 6 ust.1 ustawy wymienia zadania Rady Ministrów, wykonywane „w ramach zapewnienia zewnętrznego bezpieczeństwa państwa i sprawowania ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju”, a właściwa regulacja ma miejsce natomiast w rozporządzeniach wykonawczych do art. 6 ust. 2..

się w wymienionym obszarze zakres zadań obronnych realizowanych przez podmioty systemu obronnego państwa obejmuje w szczególności⁴: planowanie obronne, w tym planowanie operacyjne oraz programowanie obronne; przygotowanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa; utrzymanie stałej gotowości obronnej państwa oraz tworzenie warunków do jej podwyższenia, w tym organizację systemu stałych dyżurów; mobilizację gospodarki; tworzenie i utrzymywanie rezerw strategicznych; przygotowanie transportu i infrastruktury transportowej kraju dla potrzeb obronnych; przygotowanie oraz wykorzystywanie podmiotów leczniczych na potrzeby obronne państwa; przygotowanie i wykorzystanie systemów łączności na potrzeby obronne państwa; przygotowania do militaryzacji jednostek organizacyjnych wykonujących zadania obronne; przygotowania do prowadzenia szczególnej ochrony obiektów; zadania wykonywane na rzecz Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszników oraz organizowanie szkolenia obronnego, a także kontrolę wykonywania zadań obronnych.

W celu usystematyzowania oraz określenia rodzajów zadań obronnych należy przeprowadzić ich klasyfikację. Ma to istotne znaczenie dla przeprowadzenia charakterystyki zadań obronnych.

Klasyfikacja zadań obronnych ze względu na rodzaj i etap realizacji⁵

Na podstawie analizy literatury przedmiotu oraz przeprowadzonych badań dotyczących istoty oraz zakresu zadań obronnych przyjęto ich podział ze względu na ich **rodzaj oraz cel i etap realizacji**.

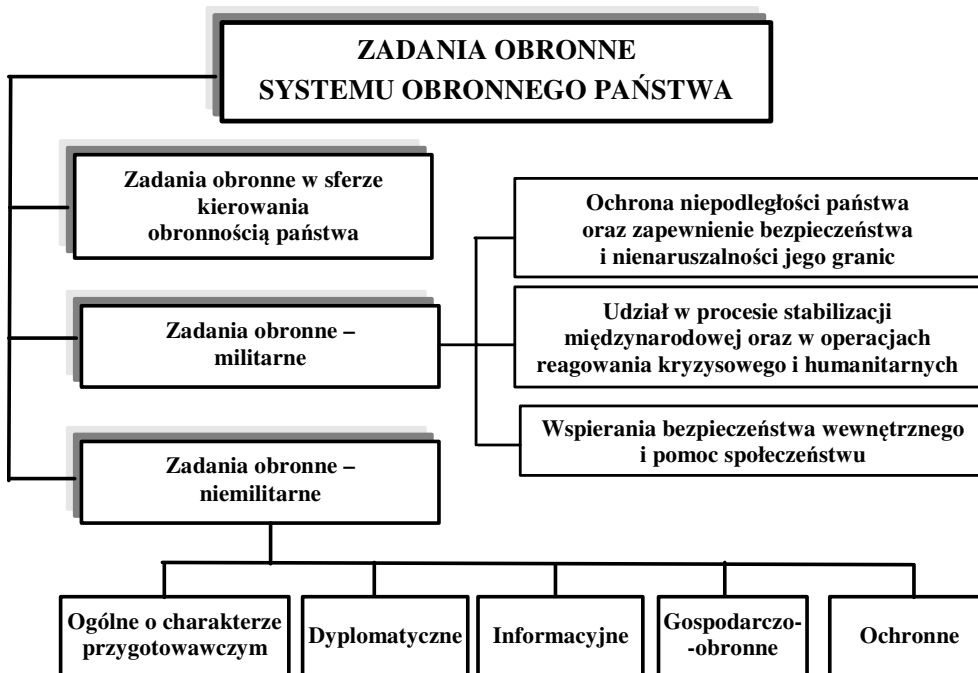
Klasyfikowanie zadań obronnych ze względu na ich rodzaj jest podstawowym podziałem zadań obronnych. Przedstawiony w *Strategii obronności RP* podział zadań obronnych realizowanych przez struktury obronne państwa, według tego kryterium, wyróżnia następujące ich rodzaje: **zadania w zakresie kierowania obronnością państwa; zadania o charakterze militarnym** oraz **zadania obronne niemilitarne**. Klasyfikacja zadań obronnych systemu obronnego państwa według kryterium rodzaju została przedstawiona na rysunku 1.

Wymienione zadania obronne obejmują przedsięwzięcia realizowane przez wszystkie podmioty systemu obronnego państwa, zarówno przez Siły Zbrojne RP, jak i organy władzy wykonawczej oraz inne organy i instytucje państwowe, przedsiębiorców, a także obywateli.

⁴ Zob. M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne w Polsce ...*, s. 47.

⁵ Zob. Przedstawiony podział zadań obronnych oparty został na opracowaniu autora zawartym w pracy naukowo-badawczej Zob. M. Kuliczkowski, *Klasyfikacja zadań obronnych oraz ich charakterystyka* [w:] *Przygotowania ochronno-obronne Rzeczypospolitej Polskiej. Udział organów administracji publicznej i sektora gospodarczego w przygotowaniach ochronno-obronnych Rzeczypospolitej Polskiej*, praca naukowo-badawcza pod kier. nauk. J. Wojnarowski, Wyd. AON, Kod pracy: II.1.9.1.0, Sygn.. S/8349, Warszawa 2012, s.45.

Zadania obronne w sferze kierowania obronnością państwa – dotyczą zapewnienia optymalnych warunków do sprawnego podejmowania decyzji oraz ciągłego i trwałego koordynowania działań przez organy władzy i administracji publicznej wszystkich szczebli oraz organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP zarówno czasie pokoju, kryzysu, a przede wszystkim – wojny.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Strategii obronności RP*, wyd. cyt. rozdz. III i IV.

Rys. 1. Klasyfikacja zadań obronnych systemu obronnego państwa według kryterium rodzaju

Zadania obronne – militarne – są realizowane przez Siły Zbrojne RP w celu utrzymania gotowości do realizacji trzech rodzajów misji:

1) zagwarantowanie obrony państwa i przeciwstawienie się agresji – Siły Zbrojne RP utrzymują gotowość do realizacji zadań związanych z obroną i ochroną nienaruszalności granic RP; udziałem w działaniach antyterrorystycznych w kraju i poza nim; udziałem w rozwiązywaniu lokalnego lub regionalnego konfliktu zbrojnego na obszarze odpowiedzialności NATO lub poza nim oraz udziałem w operacji obronnej poza obszarem kraju odpowiednio do zobowiązań sojuszniczych w ramach artykułu 5 Traktatu Północnoatlantyckiego, a także prowadzeniem strategicznej operacji obronnej na terytorium RP.

2) udział w procesie stabilizacji sytuacji międzynarodowej oraz w operacjach reagowania kryzysowego i humanitarnych – wymaga utrzymywania przez Siły Zbrojne RP sił i zdolności do realizacji zadań związanych z: udziałem w opera-

cjach pokojowych i reagowania kryzysowego prowadzonych przez NATO, UE, ONZ oraz innych operacjach wynikających z porozumień międzynarodowych; udziału w operacjach humanitarnych prowadzonych przez organizacje międzynarodowe, rządowe i inne, a także współpracy wojskowej w zakresie rozwoju i stosowania środków budowy zaufania i bezpieczeństwa.

3) wspieranie bezpieczeństwa wewnętrznego i pomoc społeczeństwu – Siły Zbrojne RP utrzymują zdolność do realizacji zadań polegających na: monitorowaniu i ochronie przestrzeni powietrznej oraz wsparciu ochrony granicy lądowej i wód terytorialnych; prowadzeniu działalności rozpoznawczej i wywiadowczej; monitorowaniu skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych na terytorium kraju; oczyszczaniu terenu z materiałów wybuchowych i przedmiotów niebezpiecznych pochodzenia wojskowego; prowadzeniu działań poszukiwawczo-ratowniczych; pomocy władzom państwowym, administracji publicznej oraz społeczeństwu w reagowaniu na zagrożenia.

Należy zaznaczyć, że zadania obronne militarne doczekały się już szczegółowych analiz i wieloaspektowych badań. Na ich podstawie zostały określone potrzeby Zbrojnych RP, w tym potrzeby mobilizacyjne jednostek wojskowych w zakresie rezerw osobowych oraz środków materiałowych. Są one przygotowywane przez niemilitarne podmioty systemu obronnego państwa, w ramach zadań obronnych realizowanych na rzecz Sił Zbrojnych RP.

Zadania obronne realizowane przez niemilitarne struktury systemu obronnego państwa obejmują omówione wcześniej zadania obronne realizowane w obszarze kierowania obronnością państwa, a także⁶:

Zadania ogólne o charakterze przygotowawczym służą stworzeniu warunków organizacyjnych do funkcjonowania struktur niemilitarnych w poszczególnych stanach gotowości obronnej państwa i w czasie ich podwyższania.

Zadania dyplomatyczne mające na celu minimalizowanie ryzyka zagrożenia podstawowych interesów narodowych oraz założeń polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, a także wsparcie dyplomatyczne w czasie konfliktu zbrojnego i jego wygaszania.

Zadania informacyjne służą ochronie i propagowaniu polskich interesów, informacyjnemu osłabianiu przeciwnika, umacnianiu woli, morale, determinacji obronnej i wytrwałości społeczeństwa.

Zadania gospodarczo-obronne mają na celu zapewnienie materialnych podstaw realizacji zadań obronnych, w tym: utrzymanie mocy produkcyjnych i remontowych niezbędnych do realizacji zadań wynikających z PMG; przygotowanie do produkcji i usług oraz realizacja zadań ujętych w PMG; tworzenie i utrzymanie rezerw; przygotowanie transportu na potrzeby obronne państwa; przygotowanie do działania w warunkach ograniczonych dostaw; uruchomienie świadczeń osobistych i rzeczowych; utrzymywanie rezerw strategicznych; przyspieszenie realizacji inwestycji o znaczeniu strategicznym; wprowadzanie ograniczeń w komunikacji, łącz-

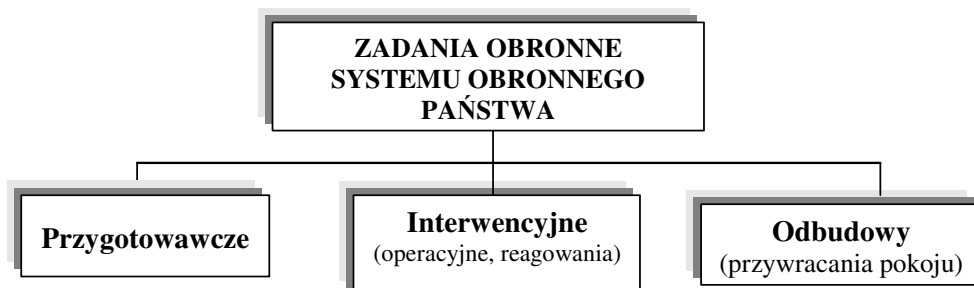
⁶ Zob.: *Strategia obronności RP*, pkt 69–74.

ności; odtwarzanie zniszczonej infrastruktury; zapewnienie zaopatrzenia formacji obrony cywilnej w sprzęt, materiały i środki ochrony; monitorowanie potencjału ekonomicznego w zakresie przemysłu, rolnictwa, łączności, transportu, energetyki, leśnictwa.

Zadania ochronne mają na celu zapewnienie sprawnego funkcjonowania państwa oraz ochrony i zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych ludności. Stanowią bardzo ważną część zadań obronnych realizowanych przez wszystkie podmioty systemu obronnego państwa i obejmują zadania ochronne związane z zapewnieniem sprawnego funkcjonowania państwa oraz zadania związane z ochroną i zapewnieniem potrzeb bytowych ludności⁷.

Klasyfikowanie zadań obronnych ze względu na kryterium celu i etapu realizacji

Podział zadań obronnych przy zastosowaniu kryterium celu i etapu realizacji obejmuje zadania: **przygotowawcze**; **interwencyjne** (operacyjne, reagowania) oraz **odbudowy** (przywracania pokoju)⁸. Klasyfikację zadań obronnych systemu obronnego państwa według tego kryterium przedstawiono na rysunku 2.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie W. Kitler, *Podstawy teoretyczne przygotowań obronnych...* [w:] M. Kuliczkowski (redakcja nauk.), *Przygotowania obronne ...* wyd. cyt., s. 18.

Rys. 2. Klasyfikacja zadań obronnych systemu obronnego państwa według kryterium celu i etapu realizacji

Zadania przygotowawcze rozumiane, jako „część zadań obronnych realizowanych w czasie normalnego funkcjonowania państwa (braku realnych zagrożeń), która ma na celu przygotowanie państwa, organów władzy publicznej, sił zbrojnych, straży, służb, inspekcji i innych instytucji państwowych, gospodarki narodo-

⁷ Analiza zadań ochronnych w zakresie podmiotowym i przedmiotowym oraz rodzaje i charakterystyka zadań ochronnych została przedstawiona w pracy badawczej. Zob. M. Kuliczkowski, *Przygotowania ochronno-obronne państwa w kontekście zadań obronnych* [w:] *Przygotowania ochronno-obronne Rzeczypospolitej Polskiej...*, s.51.

⁸ Zob. W. Kitler, *Podstawy teoretyczne przygotowań obronnych...* [w:] M. Kuliczkowski (redakcja nauk.), *Przygotowania obronne...*, s. 18.

wej, dóbr materialnych i kulturalnych oraz całego społeczeństwa do działania i (lub) przetrwania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa, kryzysu i wojny”⁹ stanowi doprecyzowanie „zadań ogólnych o charakterze przygotowawczym” – omówionych wcześniej wśród zadań obronnych klasyfikowanych według kryterium rodzaju.

Natomiast „nowymi” rodzajami zadań obronnych, przy zastosowaniu kryterium celu i etapu realizacji są zadania operacyjne oraz zadania odbudowy (przywracania pokoju):

Zadania operacyjne to „to część zadań obronnych, które są realizowane w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny”¹⁰. Należy zauważyć, że przy braku jednolitej (uniwersalnej) definicji zadań obronnych przedstawiona definicja zadań operacyjnych może stwarzać pewne problemy interpretacyjne. Z tego względu zadania operacyjne rozumiane są, jako „wyodrębniona, w myśl określonego celu działania i ujęta w formie planów operacyjnych, część zadań obronnych, która jest realizowana przez określone podmioty prawa państwowego, każdy w zakresie swoich ustawowych właściwości, w warunkach zaistnienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa (i jego symptomów), kryzysu i wojny, mająca na celu zapobieżenie powstałemu zagrożeniu lub jego symptomom, przygotowanie się do jego usunięcia stosownie do oceny sytuacji zagrożenia oraz niezbędne reagowanie”¹¹. Przedstawiona termin nie zmieniając istoty definicji prawnej doprecyzowuje „tą część zadań obronnych”.

Charakter zadań operacyjnych został określony w dokumentach normatywnych ustalających zasady planowania operacyjnego. Dzielą się one na: zadania ogólne – realizowane w urzędach administracji rządowej i innych państwowych jednostkach organizacyjnych; zadania merytoryczne – realizowane w poszczególnych działach administracji rządowej przez ministrów i podlegające im centralne organy administracji rządowej; zadania merytoryczne – realizowane przez urzędy centralne nadzorowane przez Prezesa Rady Ministrów oraz zadania realizowane w województwie¹².

Zadania operacyjne realizowane przez administrację państwową i przedsiębiorców mają charakter niejawni i ze względów formalnych nie mogą być przedmiotem szczegółowej analizy w niniejszym opracowaniu.

Zadania odbudowy (przywracania pokoju) stanowią tę część zadań obronnych, która jest realizowana przez określone podmioty prawa państwowego, każdy w zakresie swoich ustawowych właściwości, po zażegnaniu zagrożenia, mające na celu usunięcie jego konsekwencji i przywrócenie normalnego stanu funkcjonowania państwa.

⁹ Tamże, s. 18.

¹⁰ Zob. *Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie warunków i trybu planowania* ..., § 2, pkt 4.

¹¹ Zob. W. Kitler, *Podstawy teoretyczne przygotowań...*, s. 20.

¹² Zob. Norma obronna. *System obronny państwa, plany obronne, klasyfikacja* (NO-02-A060).

Biorąc powyższe pod uwagę, należy zaznaczyć, że dziedziną integrującą system przygotowań obronnych państwa, w tym określanie zadań obronnych jest planowanie obronne, rozumiane, jako „całokształt przedsięwzięć mających na celu zapewnienie ram działania, umożliwiających zharmonizowanie planowania sojuszniczego z narodowym w odniesieniu do poszczególnych dziedzin/dyscyplin planistycznych”¹³. Planowanie obronne (planowanie operacyjne i programowanie obronne)¹⁴ stanowi podstawowe narzędzie realizacji polityki obronnej państwa w zakresie przygotowania, utrzymania i rozwoju jego potencjału obronnego oraz przygotowania Sił Zbrojnych RP, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia i w czasie wojny. Jego istotą jest ustalanie zadań obronnych i sposobów ich wykonywania przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców, a także wykorzystania w tym celu niezbędnych sił i środków.

W ramach planowania obronnego określane są zadania obronne **przygotowawcze** oraz **zadania interwencyjne** (operacyjne, reagowania). Brak jest natomiast **zadań odbudowy** (przywracania pokoju) zmierzających do przywrócenia stanu normalnego funkcjonowania państwa¹⁵ po zażegnaniu kryzysu polityczno-militarnego.

Charakterystyka zadań przygotowawczych, interwencyjnych i odbudowy

Zadania przygotowawcze realizowane są w czasie pokoju, w ramach przygotowań obronnych, przez wszystkie podmioty systemu obronnego państwa dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania państwa w sytuacji zagrożeń polityczno-

¹³ Zob. *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, AON, Warszawa 2008, s. 99.

¹⁴ **Planowanie obronne** – to ustalanie sposobów wykonywania zadań obronnych przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego oraz wykorzystania w tym celu niezbędnych sił i środków, obejmujące planowanie operacyjne i programowanie obronne; Zob. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa oraz organy administracji rządowej organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 152, poz. 1599, z późn. zm.), § 2 pkt 6.

Planowanie operacyjne – to ustalanie czynności dotyczących przygotowania i działania organów administracji rządowej i organów samorządu terytorialnego w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, ujętych w formie zestawów zadań operacyjnych, a także ustalanie sił i środków niezbędnych do ich wykonania. Tamże, § 2 pkt 7.

Programowanie obronne – to ustalanie zadań obronnych realizowanych w czasie pokoju, na dziesięcioletni okres planistyczny rozpoczynający się w roku nieparzystym, ujętych w formie przedsięwzięć rzeczowo-finansowych, w celu utrzymania i rozwoju potencjału obronnego państwa oraz przygotowania Sił Zbrojnych, organów administracji rządowej i organów samorządu terytorialnego do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, a także projektowanie środków budżetowych przeznaczonych na ten cel. Tamże, § 2 pkt 8.

¹⁵ Stan normalny – stan czasu pokoju, gdy nie stwierdza się istotnych zagrożeń zewnętrznego bezpieczeństwa państwa.

-militarnych¹⁶. Należy podkreślić, że przygotowania obronne państwa realizowane są w dwóch współzależnych obszarach (sferach): koncepcyjnej i realizacyjnej. Sfera koncepcyjna przejawia się w wypracowywaniu zasad, założeń i celów polityki obronnej (polityki bezpieczeństwa) z jednej strony, a z drugiej w konkretyzowaniu polityki obronnej pod postacią programów obronnych. Sfera realizacyjna przejawia się przede wszystkim w przekładaniu programów obronnych na wykonawcze plany obronne¹⁷. Dlatego istotnym jest, aby sam proces przygotowań obronnych oraz podejmowane w tym zakresie działania przez państwo, zostały należycie zaplanowane oraz przekazane właściwym podmiotom uczestniczącym w jego realizacji.

Zakres przedmiotowy zadań przygotowawczych obejmują głównie: planowanie obronne; budżetowanie obronne¹⁸; edukację obronną, w tym: wychowanie patriotyczno-obronne; nauczanie w systemie oświaty i kształcenie w szkołach wyższych; szkolenie obronne; badania naukowe oraz szeroko rozumiane spełnianie powszechnego obowiązku obrony¹⁹. Natomiast określony w dokumentach programowania obronnego zakres przedmiotowy zadań przygotowawczych dotyczy przedsięwzięć rzeczowo-finansowych, a w tym²⁰:

1) utrzymywania i doskonalenia struktur pozamilitarnych systemu obronnego państwa, dotyczące w szczególności: przygotowania systemu kierowania, w tym inwestycji lub budowy, przebudowy, remontu oraz wyposażania stanowisk kierowania; programowanie mobilizacji gospodarczej; zaspokajania potrzeb Sił Zbrojnych i sojuszniczych sił zbrojnych; militaryzacji, w tym przygotowania do objęcia militaryzacją jednostek organizacyjnych wykonujących zadania szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa państwa; przygotowania ochrony obiektów

¹⁶ Przedmiotowy i podmiotowy zakres przygotowań obronnych państwa oraz zasadnicze obszary tych przygotowań zostały określone w monografii Zob. M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne w Polsce...*, s. 46.

¹⁷ Szerzej: M. Sułek, *Programowanie gospodarczo-obronne*, BELLONA, Warszawa 2008, s. 5.

¹⁸ W ramach programowania i budżetowania obronnego realizuje się m. in. przedsięwzięcia rzeczowo-finansowe ułożone w: *Programie Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych RP* i *Programie Mobilizacji Gospodarki*, dotyczące m. in. utrzymywania i doskonalenia struktur pozamilitarnych systemu obronnego państwa oraz dostaw lub remontu uzbrojenia i sprzętu wojskowego na potrzeby: Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszniczych realizujących wspólne zadania obronne na terytorium RP oraz jednostek organizacyjnych ABW, a także jednostek organizacyjnych nadzorowanych, podległych lub podporządkowanych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych i Ministrowi Sprawiedliwości. Tamże, § 10.

¹⁹ W ramach powszechnego obowiązku obrony obywatele polscy są obowiązani do: pełnienia służby wojskowej, wykonywania obowiązków wynikających z nadanych przydziałów kryzysowych i przydziałów mobilizacyjnych, świadczenia pracy w ramach pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych, pełnienia służby w obronie cywilnej, odbywania edukacji dla bezpieczeństwa, uczestniczenia w samoobronie ludności, odbywania ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji i pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych, wykonywania świadczeń na rzecz obrony – na zasadach i w zakresie określonych w ustawie. Zob. *Ustawa o powszechnym obowiązku obrony RP...*, wyd. cyt., art. 4a ust. 1.

²⁰ Zob. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań..., § 10.

szczególne ważne dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz organizacji szkolenia obronnego i kontroli wykonywania zadań obronnych;

2) doskonalenia obrony cywilnej, dotyczące: kierowania obroną cywilną; gromadzenia i utrzymania sprzętu przeznaczonego na potrzeby formacji obrony cywilnej oraz utrzymania magazynów sprzętu obrony cywilnej; organizacji zbiorowej i indywidualnej ochrony ludności, w tym utrzymania budowli ochronnych; budowy i utrzymania awaryjnych ujęć wody pitnej; ewakuacji ludności i zabezpieczenie logistyczno-medyczne dla poszkodowanej ludności; działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie samoobrony ludności oraz szkolenia z zakresu obrony cywilnej z udziałem formacji OC w ćwiczeniach krajowych i międzynarodowych;

3) tworzenia, przechowywania i utrzymywania rezerw strategicznych na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa, bezpieczeństwa, porządku i zdrowia publicznego oraz wystąpienia klęski żywiołowej lub sytuacji kryzysowej, w celu wsparcia realizacji zadań w zakresie bezpieczeństwa i obrony państwa, odtworzenia infrastruktury krytycznej, złagodzenia zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu podstawowych potrzeb obywateli, ratowania ich życia i zdrowia, a także wypełnienia zobowiązań międzynarodowych Rzeczypospolitej Polskiej²¹.

Należy podkreślić, że kluczowe dla istnienia całego systemu obronnego państwa mają zadania przygotowawcze związane z szeroko pojętą mobilizacją państwa. Przygotowania mobilizacyjne elementów systemu obronnego państwa są „warunkiem *sine qua non* celowości istnienia całego systemu obronnego”²². Dotyczy to również zadań realizowanych w ramach przygotowań gospodarczo-obronnych, które mają na celu stworzenie warunków do sprawnego przystosowania gospodarki do zaspokajanie materialnych potrzeb obronnych państwa, a w szczególności: zapewnienia optymalnych warunków do utrzymania i szkolenia sił zbrojnych w czasie pokoju oraz przygotowanie bazy do wykonania przez armię zadań w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, a także stworzenie warunków przetrwania ludności w warunkach ekstremalnych²³.

Biorąc powyższe pod uwagę, w czasie pokoju, gdy nie stwierdza się istotnych zewnętrznych zagrożeń bezpieczeństwa państwa, **zakres przedmiotowy zadań obronnych przygotowawczych** sprowadza się do realizacji dwóch rodzajów działań strategicznych: utrzymywania sprawności i doskonalenia SOP, zintegrowanego z sojuszniczym systemem bezpieczeństwa oraz kształtowania środowiska międzynarodowego na rzecz umacniania obronności państwa²⁴.

W ramach utrzymywania sprawności i doskonalenia SOP realizuje się zadania z zakresu przygotowań obronnych państwa, obejmujące w szczególności: prowadzenie analiz oraz dokonywanie ocen wyzwań i zagrożeń bezpieczeństwa między-

²¹ Zob. Ustawa z dnia 29 października 2010 r. o rezerwach strategicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 229, poz. 1496 z późn. zm.), art. 3.

²² Zob. M. Sułek, *Programowanie gospodarczo-obronne*, s. 239.

²³ Tamże, s. 240.

²⁴ Zob. *Strategia obronności RP*, rozdz. 2.3.

narodowego i narodowego; wykrywanie i neutralizowanie działalności wywiadowczej skierowanej przeciwko obronności i bezpieczeństwu państwa; planowanie obronne, obejmujące planowanie operacyjne i programowanie obronne; doskonalenie wspólnych (narodowych i sojuszniczych) procedur działania w sytuacjach kryzysowych i w czasie wojny; zwiększanie zdolności Sił Zbrojnych RP do szybkiego reagowania na bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa państwa, w tym zwiększenie ich zdolności do prowadzenia samodzielnych działań; utrzymywanie i doskonalenie zintegrowanego systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa; utrzymywanie zdolności do wprowadzania stosownych do skali i charakteru zagrożeń wyższych stanów gotowości obronnej państwa; zapewnienie warunków do przyjęcia na swoim terytorium *Sojuszniczych Sił Wzmocnienia* poprzez realizację zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza (HNS); utrzymanie gotowości do realizacji zadań produkcyjnych i usługowych określonych w *Programie Mobilizacji Gospodarki* (PMG); utrzymywanie niezbędnego poziomu rezerw strategicznych i osobowych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa oraz rozbudowę i utrzymanie infrastruktury obronnej, a także edukację w zakresie obronności oraz patriotyczne wychowanie społeczeństwa.

W ramach kształtowania środowiska międzynarodowego na rzecz umacniania obronności państwa realizuje się zadania zmierzające do: zapewnienia Polsce silnej pozycji międzynarodowej oraz możliwości skutecznego promowania polskich interesów na arenie międzynarodowej; umacniania mechanizmów kontrolnych w dziedzinie nieprolifracji broni masowego rażenia, materiałów i technologii podwójnego zastosowania oraz w obszarze kontroli zbrojeń; udział w działaniach na rzecz promocji demokracji i poszanowania praw człowieka oraz wydzielenia i utrzymywania sił i środków do udziału w sojuszniczych operacjach reagowania kryzysowego, operacjach humanitarnych i poszukiwawczo-ratowniczych, a także w możliwych operacjach koalicyjnych i narodowych, a także aktywnego oddziaływania na potencjalne źródła zagrożeń związanych z globalnym terroryzmem, poprzez prewencyjną politykę zagraniczną i społeczno-ekonomiczną, włącznie z gotowością do uczestnictwa w działaniach antyterrorystycznych.

Zadania interwencyjne, reagowania (wykonawcze o charakterze operacyjnym) to „część zadań obronnych, które są realizowane w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny”²⁵. Należy podkreślić, że są one realizowane przez administrację publiczną i przedsiębiorców, mają charakter niejawni i ze względów formalnych nie mogą być przedmiotem szczegółowej analizy w niniejszym opracowaniu.

Na podstawie przeprowadzonych badań i dostępnych źródeł prawa można skonstatować, czego dotyczą owe zadania operacyjne. Są to zadania określone w zestawach zadań operacyjnych²⁶ dla: ministrów; centralnych organów admini-

²⁵ Zob. *Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie warunków i trybu planowania* ..., § 2, pkt 4.

²⁶ Zestaw zadań operacyjnych — należy przez to rozumieć usystematyzowane zadania operacyjne przewidziane do realizacji przez określonego ministra kierującego działem administracji rządowej, centralny organ administracji rządowej, wojewodów, kierownika jednostki organizacyjnej podległej lub

stracji rządowej i jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów oraz wojewodów – na podstawie przekazanych tym organom, przez Ministra Obrony Narodowej, tabel realizacji zadań operacyjnych stanowiących zasadniczą część wypisu z *Planu Reagowania Obronnego RP*²⁷. W wymienionych tabelach ujęte są: zestawy zadań ogólnych mających charakter przygotowania organów administracji publicznej, kierowników państwowych jednostkach organizacyjnych oraz przedsiębiorców do realizacji określonych zadań operacyjnych związanych z podwyższaniem gotowości obronnej państwa; zestawy zadań działów administracji rządowej oraz zestawy zadań urzędów centralnych nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów, a także zestawy zadań realizowanych w województwie²⁸.

Zadania odbudowy (przywracania pokoju) stanowią tę część zadań obronnych, która jest realizowana przez określone podmioty prawa państwowego, każdy w zakresie swoich ustawowych właściwości, po zażegnaniu zagrożenia (kryzysu polityczno-militarnego), mająca na celu usunięcie jego skutków i przywrócenie normalnego stanu funkcjonowania państwa.

W literaturze przedmiotu okres przywracania stanu normalnego funkcjonowania państwa po zażegnaniu kryzysu określany jest mianem **demobilizacji**, rozumianej jako „ogół przedsięwzięć związanych z przejściem państwa oraz sił zbrojnych ze stanu wojennego w stan pokojowy; przeciwieństwo mobilizacji. W znaczeniu wojskowym demobilizacja polega na rozwiązywaniu jednostek nieprzydatnych w czasie pokoju, sprzedaży lub zniszczeniu zbędnych materiałów wojennych i broni oraz przejściu do pokojowego uzupełnienia i szkolenia wojsk”²⁹.

Problematyka demobilizacji państwa, w tym zadań odbudowy nie była dotychczas tematem specjalnych badań i opracowań. Nieliczne opracowania dotyczyły wyłącznie demobilizacji sił zbrojnych³⁰. Autor niniejszego opracowania podjął próbę określenia zakresu przedmiotowo-podmiotowego zadań odbudowy oraz ich charakterystykę w ramach projektu badawczego, finansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju³¹. Przedstawione poniżej charakterystyka za-

nadzorowanej przez Prezesa Rady Ministrów albo ministra, albo też określona grupa tych podmiotów, przy pomocy podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych, a w przypadku wojewodów również przy pomocy Marszałków województw, starostów, prezydentów miast, wójtów i burmistrzów oraz jednostek organizacyjnych utworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego – zob. *rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie warunków i trybu planowania ...*, § 2, pkt 5.

²⁷ Tamże, § 2, pkt 4.

²⁸ Zob. M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne w Polsce ...*, s. 60.

²⁹ Zob. *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, s. 30.

³⁰ Zob.: Opracowanie Sztabu Generalnego WP, *Przejście Sił Zbrojnych ze struktury organizacyjnej czasu „W” na strukturę organizacyjną czasu „P”* (Demobilizacja), J. Małolepszy (kier. naukowe), Plan prac naukowo-badawczych SGWP z 1997 r., Dział II poz. 2.10; J. Krzemiński, *Demobilizacja sił zbrojnych po zakończonym konflikcie zbrojnych*. Rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2001 r. oraz Z. Piątek (kier. naukowe), *Demobilizacja sił zbrojnych po zakończonym konflikcie zbrojnych*. Praca naukowo-badawcza, AON, Warszawa 2007 r.

³¹ Projekt dotyczył „Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP”, nr rej. projektu: O ROB/0076/03/001 – Kierownik Projektu: prof. dr hab. inż. Waldemar KITLER. Realizatorem projektu jest

dań odbudowy jest częścią zrealizowanych przeze mnie badań, w ramach wymienionego projektu³².

Zadania odbudowy, w zakresie przedmiotowym zawierają ogół przedsięwzięć związanych z przejściem państwa oraz sił zbrojnych ze stanu wojennego w stan pokojowy, realizowanych w ramach demobilizacji. Stanowiąc przeciwieństwo mobilizacji państwa, demobilizacja opiera się na dwóch zasadniczych filarach: demobilizacji Sił Zbrojnych oraz demobilizacji gospodarczej.

Demobilizacja Sił Zbrojnych rozumiana jako rozbrojenie, tj.: sprowadzenie armii ze stanu wojennego do stanu pokojowego; rozwiązanie i zniesienie formacji czysto wojennych oraz związane z tym zwalnianie (przenoszenie do rezerwy) części żołnierzy służby czynnej oraz zwrot pobranego z gospodarki narodowej sprzętu (maszyn, pojazdów), a także przechodzeniem na system pokojowego uzupełnienia i szkolenia wojsk³³.

Demobilizacja gospodarcza zajmuje się sprowadzeniem stosunków wytworzonych wojną do normy pokojowej, a w szczególności: rozwiązania kontraktów dostaw wojennych; przestawienia produkcji na potrzeby gospodarki cywilnej, a także zapewnienie miejsc pracy dla zdemobilizowanych żołnierzy. Dużym wyzwaniem w tym okresie jest zabezpieczenie potrzeb bytowych ludności oraz jej „rozbrojenie duchowe” poprzez uspokojenie wrogich nastrojów tworzonych w czasie wojny³⁴.

Demobilizacja gospodarki narodowej wiąże się „z zasadniczą zmianą struktury produkcji i metod zarządzania życiem gospodarczym. W znaczeniu społeczno-psychologicznym demobilizacja polega na zmianie nastrojów wywołanych przez wojnę i przystosowaniu psychiki społeczeństwa do pracy pokojowej. W zakresie stosunków prawnych demobilizacja oznacza ustanie właściwości sądów wojskowych w dziedzinie przestępstw pospolicznych, popełnionych przez żołnierzy w czasie służby wojskowej, oraz przestępstw nie związanych ze służbą”³⁵.

W procesie demobilizacji, tj. przywracania stanu normalnego funkcjonowania państwa po zażegnaniu kryzysu polityczno-militarnego, należy uwzględnić potrzeby gospodarki narodowej w zakresie zabezpieczenia jej funkcjonowania pod względem kadry fachowej, środków transportowych i materiałowych. Jednocześnie trzeba brać pod uwagę problem, że demobilizacja sił zbrojnych będzie nierozdzielnie związana z demobilizacją gospodarki narodowej. W związku z tym będą

konsorcjum naukowo-przemysłowe: Wydział Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej; Asseco Poland S.A.; Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie; Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Siedlcach oraz Szkoła Główna Służby Pożarniczej.

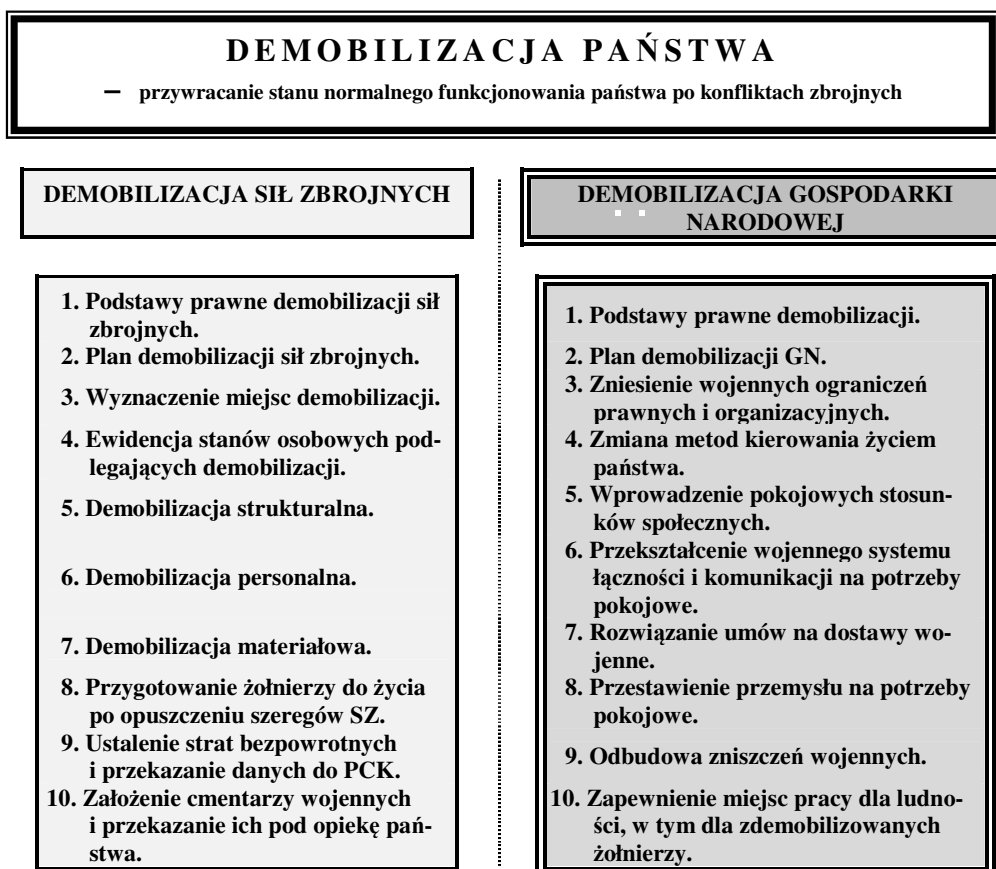
³² Zob. M. Kuliczkowski, *Charakterystyka zadań obronnych (zapobiegawcze, interwencyjne i odbudowy) realizowanych przez podmioty systemu obronnego państwa* [w:] *Ocena (diagnoza) formalno-prawnych podstaw i stanu organizacji bezpieczeństwa narodowego RP w aspekcie spełniania funkcji jednolitego i zintegrowanego systemu organizacyjnego i funkcjonalnego. Podzadanie badawcze System obronny państwa*. Kod pracy: SBN RP 1.2.3.1. Kier. zespołu Jan Wojnarowski, AON 2013, s. 92.

³³ *Encyklopedia Powszechna*, Wydawnictwa Gutenberga, Warszawa 1994r., s. 296.

³⁴ Tamże, s. 297.

³⁵ Zob.: *Leksykon wiedzy wojskowej*, Wyd. MON, Warszawa 1978, s. 84.

musiały być zrealizowane następujące przedsięwzięcia: opracowanie niezbędnych dokumentów programowych i podstaw prawnych; wprowadzenie pokojowych stosunków społecznych i gospodarczych; zmiana metod kierowania życiem państwa; zniesienie wojennych ograniczeń prawnych i organizacyjnych; rozwiązanie umów na dostawy wojenne oraz przestawienie przemysłu na potrzeby pokojowe, a także zapewnienie miejsc pracy w tym dla zdemobilizowanych żołnierzy. Zasadniczy zakres przedmiotowy przedsięwzięć realizowanych w ramach demobilizacji państwa przedstawiono na rysunku 3.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie opracowania Sztabu Generalnego WP, Plan prac naukowo-badawczych SGWP z 1997 r., Dział II poz. 2.10.

Rys. 3. Zasadnicze przedsięwzięcia realizowane w ramach demobilizacji państwa

Z przedstawionego zestawienia głównych problemów wymagających rozwiązania po zakończeniu kryzysu polityczno-militarnego wynikają konkretne zadania odbudowy realizowane w ramach procesu przywracania normalnego stanu funkcjonowania państwa. Proces ten musi się odbywać na podstawie decyzji władz państwowych

i administracji publicznej i z ich udziałem, w oparciu o obowiązujący stan prawny. Powinien on określać dla tych organów zakres przedmiotowy zadań odbudowy (przywracania normalnego stanu funkcjonowania państwa), z uwzględnieniem wniosków wynikających z działań związanych z odparciem agresji militarnej. Zakres przedmiotowy zadań odbudowy, realizowanych przez organy władzy i administracji publicznej obejmuje w szczególności: pomoc medyczną, psychologiczną i społeczną ofiarom agresji militarnej; przywracanie funkcjonowania urzędów użyteczności publicznej i niezbędnej infrastruktury krytycznej oraz odtwarzanie pełnej sprawności obiegu informacji, a także odtwarzanie sprawności działań sił ratowniczych, które poniosły straty w wyniku działań wojennych.

Odtwarzanie jest wczesnym etapem odbudowy. Działania realizowane w tym etapie ograniczają się do przywrócenia funkcjonowania systemów infrastruktury krytycznej niezbędnych do życia, jednak w zakresie zapewniającym poszkodowanej ludności jedynie minimalny standard. Działania te prowadzone są niekiedy równocześnie z działaniami ratowniczymi i mają charakter krótkoterminowy. Odtwarzanie obejmuje: ocenę szkód; pomoc finansową oraz pomoc rzeczową (materiałną); zapewnienie poszkodowanej ludności podstawowych warunków do przetrwania.

W fazie odbudowy realizowane są zadania związane z: analizowaniem skutków zdarzenia, określaniem potrzeb i możliwości ich usunięcia; nadzorowaniem działań w zakresie zabezpieczenia warunków bytowych dla poszkodowanej ludności; inicjowaniem i opiniowaniem programów napraw, odbudowy, rekonstrukcji i obudowy infrastruktury krytycznej, a także ocena działania służb, zachowania ludności, wystarczalności i celowości rozmieszczenia służb, sprzętu i zapasów oraz wypracowanie wniosków i przygotowanie propozycji doskonalenia systemu ochrony ludności.

Ważną rolę w procesie odbudowy będą spełniały siły i środki, pozostające do dyspozycji właściwych władz i służb oraz organów administracji publicznej, w ramach systemu zarządzania kryzysowego³⁶. Należy podkreślić, że na każdym poziomie administracji publicznej zostały opracowane „plany zarządzania kryzysowego” obejmujące m.in. analizę zagrożeń, bilans potrzeb, sił i środków własnych oraz procedury uzyskiwania pomocy zewnętrznej (w tym stosowne umowy, porozumienia, plany)³⁷. Natomiast sposoby reagowania w sytuacjach zniszczenia lub zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej oraz odtwarzania tej infrastruktury krytycznej określone są w *Narodowym Programie Ochrony Infrastruktury*

³⁶ Zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przejmowaniu nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz odtwarzaniu infrastruktury lub przywróceniu jej pierwotnego kształtu. Strukturę i funkcjonowanie systemu zarządzania kryzysowego określa *ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym* (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.).

³⁷ Tworzy się *Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego* oraz wojewódzkie, powiatowe i gminne plany zarządzania kryzysowego, zob. art. 5 ust. 1 ustawy.

ry Krytycznej. W programie określone są narodowe priorytety, cele, wymagania oraz standardy, służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania infrastruktury krytycznej oraz ministrowie kierujący działami administracji rządowej i kierownicy urzędów centralnych odpowiedzialnych za systemy infrastruktury krytycznej, a także szczegółowe kryteria pozwalające wyodrębnić obiekty, instalacje, urządzenia i usługi wchodzące w skład systemów infrastruktury krytycznej, biorąc pod uwagę ich znaczenie dla funkcjonowania państwa i zaspokojenia potrzeb obywateli³⁸.

W obowiązującym stanie prawnym nie wskazano „zadań wspólnych” dla systemu obronnego państwa i systemu zarządzania kryzysowego oraz nie ustalono mechanizmów płynnego przechodzenia od stanu gotowości obronnej państwa czasu wojny do stanu stałej gotowości obronnej państwa. Wspomniane zadania dotyczą zadań odbudowy realizowanych w okresie przywracania funkcjonowania państwa po odparciu agresji militarnej. Właściwe zaplanowanie i przygotowanie, a także właściwa koordynacja wykorzystania sił i środków wchodzących w skład wymienionych systemów, będzie miało istotne znaczenie w procesie odbudowy.

Z przedstawionego wcześniej zestawienia głównych problemów wymagających rozwiązania po zakończeniu kryzysu polityczno-militarnego wynikają konkretne zadania odbudowy, realizowane w warunkach zakłóceń w ciągłości dostaw służących funkcjonowaniu gospodarki i zaspokojeniu podstawowych potrzeb obywateli, ratowania ich życia i zdrowia. W celu złagodzenia tych zakłóceń minister właściwy do spraw gospodarki, w drodze decyzji, udostępnia niezwłocznie **rezerwy strategiczne** na zasadach i trybie określonym w przepisach³⁹.

Ważne znaczenie w procesie przywracania stanu normalnego funkcjonowania państwa po zażegnaniu kryzysu polityczno-militarnego będą miały siły i środki oraz informacje zawarte w **Programie Mobilizacji Gospodarki**. Wykorzystanie mocy produkcyjnych i remontowych przedsiębiorców, ustalonych w przedmiotowym programie, będzie miało kluczowe znaczenie w procesie odbudowy. Potencjał tych przedsiębiorców powinien stanowić bazę materialną do realizacji określonych zadań odbudowy. W procesie przywracania stanu normalnego funkcjonowania państwa kluczowe znaczenie mają zadania związane z zaspokojeniem podstawowych potrzeb bytowych ludności. W procesie decyzyjnym, podczas określania zadań w przedmiotowym zakresie powinny być uwzględnione zarówno ustalone w PMG możliwości produkcyjno-usługowe wybranych działów gospodarki (gospodarka, rolnictwo, transport, środowisko, gospodarka morska oraz zdrowie), jak i zbilansowane możliwości ich realizacji przez gospodarkę narodową. Dotyczy to w szczególności dostaw: artykułów żywnościowych; produktów leczniczych i wyrobów medycznych; paliw i energii oraz surowców energetycznych, jak również zabezpieczenia usług transportowych⁴⁰.

³⁸ Tamże, art. 5b.

³⁹ Zob. *Ustawa z dnia 29 października 2010 r. o rezerwach strategicznych* (Dz. U. Nr 229, poz. 1496, z późn. zm.).

⁴⁰ *Ustawa o powszechnym obowiązku obrony RP* oraz szereg innych ustaw, a także rozporządzeń i dokumentów planistycznych – przyp. autora.

Konkluzje

W celu właściwego zrozumienia zadań realizowanych w procesie przygotowań obronnych państwa ważne jest określenie zarówno samego pojęcia i podziału zadań obronnych, jak i określenie istoty oraz typologii potrzeb obronnych. W ujęciu przedmiotowym dotyczą one zasobów ludzkich, materialnych, finansowych i zdolności usługowych, niezbędnych do osiągnięcia określonego poziomu gotowości systemu obronnego w ramach stałej gotowości obronnej państwa, gotowości obronnej czasu kryzysu oraz gotowości obronnej czasu wojny. Należy podkreślić, że potrzeby obronne oraz wynikające z nich zadania stanowią podstawę przygotowań obronnych państwa.

Przedstawione w niniejszym opracowaniu zadania obronne realizowane są przez wszystkie podmioty systemu obronnego państwa, a ich zestawienie zawarte jest w dokumentach planowania obronnego. Zakres przedmiotowy zadań obronnych obejmuje przedsięwzięcia realizowane zarówno przez Siły Zbrojne RP, jak i organy władzy wykonawczej, inne organy i instytucje państwowe, przedsiębiorców oraz obywateli. Są one związane z przygotowaniem państwa do sprawnego działania i przetrwania w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa, kryzysu i wojny oraz realizacją określonych przedsięwzięć operacyjnych w tych warunkach, a także usuwaniem skutków po zażegnaniu zagrożenia, zmierzających do przywrócenia stanu normalnego funkcjonowania państwa.

Wiodącą rolę wśród podmiotów realizujących zadania obronne w ramach systemu obronnego państwa pełnią administracja publiczna oraz przedsiębiorcy. Odpowiadają za przygotowania obronne we wszystkich jego obszarach. Należy zaznaczyć, że zapisy *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* oraz *Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022*, a także *Białej Księgi Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* w sposób kompleksowy umocowiły system obronny państwa z działaniami na rzecz systemu bezpieczeństwa narodowego, a także podkreśliły rolę administracji publicznej oraz przedsiębiorców w procesie tych przygotowań.

Na podstawie dostępnej literatury przedmiotu, przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że określone w obowiązujących aktach prawnych oraz dokumentach planistycznych zadania obronne dla organów administracji rządowej i organów samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców, a także Sił Zbrojnych dotyczą wyłącznie zadań, które są realizowane w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Brak jest natomiast zadań odbudowy zmierzających do przywrócenia stanu normalnego funkcjonowania państwa po zażegnaniu kryzysu polityczno-militarnego, demobilizacji państwa. Przedstawioną w niniejszym opracowaniu charakterystykę zadań odbudowy, realizowanych w ramach demobilizacji państwa należy traktować jako wstęp i podstawę do podjęcia dalszych badań. Celem tych badań powinno być zarówno systemowe prawno-organizacyjne unormowanie problematyki demobilizacji państwa po zakończo-

nym konflikcie zbrojnym, jak i określenie zakresu przedmiotowo-podmiotowego zadań odbudowy dotyczących przywracania stanu normalnego funkcjonowania państwa.

* * *

W oparciu o wydarzenia z przełomu XX i XXI wieku oraz o toczące się obecnie konflikty zbrojne prawdziwą jest teza, że znacznie skuteczniej⁴¹ radzimy sobie w sytuacjach, do których jesteśmy przygotowani, niż w tych, które nas zaskakują⁴². Należy mieć świadomość, że „zagrożenia i wyzwania XXI wieku są różne od tych, w których wyrosliśmy w czasach zimnej wojny. Wówczas polityka była zamrożona, a sfera obronności statyczna. Zagrożeniom obronności można było stawić czoła w sposób obronny. Dzisiejszy świat już tak nie działa. Działalność polityczna, gospodarcza i militarna muszą zostać zintegrowane. Terrorysty, upadające reżimy, broń masowego rażenia – to w równej mierze wyzwania polityczne, co militarne. Obrona ojczyzny zaczyna się za granicą, a zacząć troszczyć się o bezpieczeństwo trzeba zawsze, we własnym sercu i umyśle (...) Granice pomiędzy bezpieczeństwem wewnętrznym i zewnętrznym, policją i wojskiem, zapobieganiem kryzysom oraz ich rozwiązywaniem, walka z kryminalną i finansową przestępczością, tropienie terroryzmu i radzenie sobie z upadającymi reżimami stają się sztuczne i niewyraźne”⁴³.

Bibliografia

Opracowania

Encyklopedia Powszechna Wydawnictwa Gutenberga, Warszawa 1994.

Kitler W. (kierownik projektu) *System Bezpieczeństwa Narodowego RP*, Numer rejestracyjny projektu: O ROB/0076/03/001.

Kitler W., *Podstawy teoretyczne przygotowań obronnych państwa w kontekście potrzeb i zadań obronnych*. [w:] M. Kuliczkowski (redakcja nauk.), *Przygotowania obronne w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej Zeszyt Problemy TWO nr 1(65) 2011 ISSN 1425-8043*, Warszawa 2011.

Kotarbiński T., *Hasło dobrej roboty*, wyd. 2, Warszawa 1975 r.

Krzemiński J., *Demobilizacja sił zbrojnych po zakończonym konflikcie zbrojnych*. Rozprawa doktorska, AON, Warszawa 2001 r.

⁴¹ Według T. Kotarbińskiego skuteczność „...polega na tym, że robi się to, co jest dobrym środkiem do postawionego celu i nie popełnia się pod tym względem błędów”. Zob. T. Kotarbiński, *Hasło dobrej roboty*, wyd. 2, Warszawa 1975 r., s. 3.

⁴² Wydarzenia lat dziewięćdziesiątych na Bałkanach po rozpadzie Jugosławii, wydarzenia z 11 września 2001 r. w Stanach Zjednoczonych oraz zamachy terrorystyczne w Madrycie (11 marca 2004), Biesłanie (1 września 2004) i Londynie (7 lipca 2005 r.), a także rozwój sytuacji polityczno-militarnej w Afganistanie, Iraku, Iranie, Korei Północnej i Syrii oraz w państwach Afryki Północnej napawają szczególną troską o bezpieczeństwo państwa i jego obywateli.

⁴³ Zob. J. Solana, *Unia Europejska i NATO, strategiczne partnerstwo*, www.1.gazeta.pl, [dostęp w Internecie: 19 listopada 2002 roku].

- Kuliczkowski M., *Przygotowania obronne w Polsce. Uwarunkowania formalnoprawne, dylematy pojęciowe i próba systematyzacji*, Wyd. AON – Sygn. AON 6181/13, Warszawa 2013,
- Kuliczkowski M. (red. nauk.), *Przygotowania obronne państwa w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej. Teoria i praktyka*, Zeszyt Problematyki TWO nr 1 (65) 2011, Warszawa 2011.
- Kuliczkowski M., *Klasyfikacja zadań obronnych oraz ich charakterystyka [w:] Przygotowania ochronno-obronne Rzeczypospolitej Polskiej. Udział organów administracji publicznej i sektora gospodarczego w przygotowaniach ochronno-obronnych Rzeczypospolitej Polskiej*, praca naukowo-badawcza pod kier. nauk. J. Wojnarowski, Wyd. AON, Kod pracy: II.1.9.1.0, Sygn. S/8349, Warszawa 2012.
- Małolepszy J. (kier. naukowe), *Przejście Sił Zbrojnych ze struktury organizacyjnej czasu „W” na strukturę organizacyjną czasu „P” (Demobilizacja)*, Plan prac naukowo – badawczych SGWP z 1997 r., Dział II poz. 2.10.
- Leksykon wiedzy wojskowej*, Wyd. MON, Warszawa 1978,
- Piątek Z. (kier. naukowe), *Demobilizacja sił zbrojnych po zakończonym konflikcie zbrojnych*. Praca naukowo-badawcza, AON, Warszawa 2007 r.
- Solana J., *Unia Europejska i NATO, strategiczne partnerstwo*, www. 1.gazeta.pl, [dostęp w Internecie: 19 listopada 2002 roku]
- Sulek M., *Programowanie gospodarczo-obronne*, Bellona, Warszawa 2008.
- Wojnarowski J., Kuliczkowski M., Olszewski M., *Przygotowania obronno-ochronne Rzeczypospolitej Polskiej. Udział organów administracji publicznej i sektora gospodarczego w przygotowaniach ochronno-obronnych Rzeczypospolitej Polskiej (II.1.9.1.0)*, AON – Sygn. S/8349, Warszawa 2012 r.
- Zdrodowski B. (kier. nauk.), *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, wyd. 6, AON, Warszawa 2008.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r., poz. 461 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 października 2010 r. o rezerwach strategicznych (Dz. U. Nr 229, poz. 1496, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2004 r. Nr 152, poz. 1599 z późn. zm.).

Dokumenty strategiczne

- Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* wydana w dniu 24 maja 2013 r.
- Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 – przyjęta uchwałą Nr 67 Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 2013 r. (MP z 2013 r. poz. 377).*
- Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 13 listopada 2007 r.*
- Strategia obronności Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 grudnia 2009 roku – Strategia sektorowa do Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.*

STATE DEFENCE PREPARATIONS IN THE NATIONAL SECURITY SYSTEM OF THE REPUBLIC OF POLAND – CLASSIFICATION AND DESCRIPTION OF DEFENCE TASKS

Abstract

The global security environment is characterised by the long-lasting situation of low the probability of the outbreak of an armed conflict on a large scale and the simultaneously observed increased possibility of local conflicts. Also there have been noticed significant changes in a typical course of an armed conflict. The dynamic phase of combat activities is shorter and the post-conflict stage of stabilisation and rebuilding activities becomes longer.

Tasks connected with the state's defences and the preparation of the population and public property for war are the responsibility of all the public authorities and administration bodies as well as business leaders; social organisations and citizens (individuals) - in the scope defined in the laws. The basis for the state's defence preparations in the national security system in the course of integration are the defence needs and the defence tasks arising from them.

In the current legal circumstances, defence tasks are considered equivalent with tasks connected with the general defence obligation or with the tasks performed as part of the state's defence preparations, carried out in times of peace; in the case of an external threat to the state's security and in times of war. The objective scope of these tasks, fulfilled by all subjects of the state defence system, is extremely extensive.

This study aims to systematize the subject matter of the state defence preparations in the national security system from the point of view of the classification of defence task types and their description.

Key words – national security system, state defence system, state defence preparations, defence planning, defence tasks

Introduction – the notion and nature of defence tasks

The basis of state defence preparations in the national security system in the course of integration are the defence needs and the defence tasks arising from them. The scope of these tasks performed as part of the state defence preparations, by all subjects of the state defence system, is extremely extensive. It is based on many sources of law, as well as the administrative decisions of the authorised public administration bodies. In order to properly understand the state defence preparations, from the point of view of defence tasks, it is important to define the notion of defence tasks, determine their nature and provide their classification.

The term „defence tasks”, used in applicable laws, regulations and planning documents, is defined differently, depending on the scope of a legal act or a planning document, which leads to ambiguity concerning its understanding. The analysis of professional literature and legal acts in force connected with this issue shows distinct contradictions in this respect. It seems very difficult or even impossible to find an unambiguous definition of „defence tasks”, used both in theory and in practice. In some legal acts the term „defence tasks” is equated with tasks connected with the general defence obligation, and in others with the tasks performed as part of the state defence preparations¹.

An appropriate definition of defence tasks, taking into consideration the fact that they constitute a part of tasks from the scope of national security, can be found in the *Defence Strategy of the Republic of Poland* in the following wording: „Defence tasks, as a part of tasks from the scope of national security, cover activities carried out by the executive branch of the government and other state authorities and institutions, entrepreneurs and citizens connected with: the preparation of the state for efficient functioning and survival in the case of an external threat, crisis or war, carrying out particular operational undertakings in these conditions, as well as the elimination of the effects of the obviated threat in order to restore the normal functioning of the state²,,“

The objective and subjective scope of defence tasks is a part of the field of state defence preparations described in the regulations of the *Act on General Defence Obligations of the Republic of Poland of 21 November 1967*³. The scope of defence tasks, contained in the mentioned field, carried out by the state defence system bodies, covers in particular⁴: defence planning, including operational planning and programming; preparing the national security management system, including the state defence; maintaining constant state defence readiness and creating conditions to improve it, including the organisation of the fixed duties system; the economy mobilization; creating and maintaining strategic reserves; preparing transport and national transport infrastructure for the defence needs; preparing and using medical units for the state defence needs; preparing and using communications systems for the state defence needs; preparing for military use the organisational units performing defence tasks; preparing for the special protection of buildings; tasks performed for the Polish Armed Forces and the allied troops, as well as organising defence training and controlling the fulfilment of defence tasks.

¹ Cf. M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne w Polsce. Uwarunkowania formalnoprawne, dylematy pojęciowe i próba systematyzacji*, Wyd. AON – no AON 6181/13, Warsaw 2013, p. 52.

² Cf. *Defence Strategy of the Republic of Poland. Sector strategy of the National Security Strategy of the Republic of Poland* of 23 December 2009, point 67.

³ Cf. The *Act on General Defence Obligation of the Republic of Poland of 21 November 1967* (JoL of 2012, item 461 with subsequent amendments). Article 6(1) of the Act lists the tasks of the Council of Ministers, performed „in order to ensure the external security of the state and general management in the field of state defence”. The relevant regulation can be found in executory orders to Article 6 (2).

⁴ Cf. M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne w Polsce ...*, Wyd. AON – no AON 6181/13, Warsaw 2013, p. 47.

In order to systemize and define the types of defence tasks it is necessary to classify them, which is of significant importance for the description of these tasks.

Classification of defence tasks by type and the accomplishment stage⁵

After the analysis of the professional literature and having conducted research concerning the nature and scope of defence tasks, they have been classified with regard to the **type, aim and accomplishment stage**.

The classification by type is a basic division of defence tasks. The classification, presented in the *Defence Strategy of the Republic of Poland*, concerning the defence tasks performed by the state defence structures, in accordance with this criterion, differentiates their following types: **tasks in the scope of state defence management; military tasks** and **non-military defence tasks**. The classification of the defence tasks of the state defence system in accordance with the criterion of type is presented in figure 1.

The above mentioned defence tasks include undertakings carried out by all subjects of the state defence system by the Polish Armed Forces as well as by the executive branch of the government, other state bodies and institutions, business leaders and citizens.

Defence tasks in the sphere of the state defence management – these concern ensuring optimal conditions for efficient decision making as well as the constant and long-lasting coordination of activities by the public authority and administration bodies of all levels, as well as the commanding bodies of the Polish Armed Forces, during peace and especially in times of war.

Military defence tasks - are performed by the Polish Armed Forces in order to maintain readiness to conduct three types of missions:

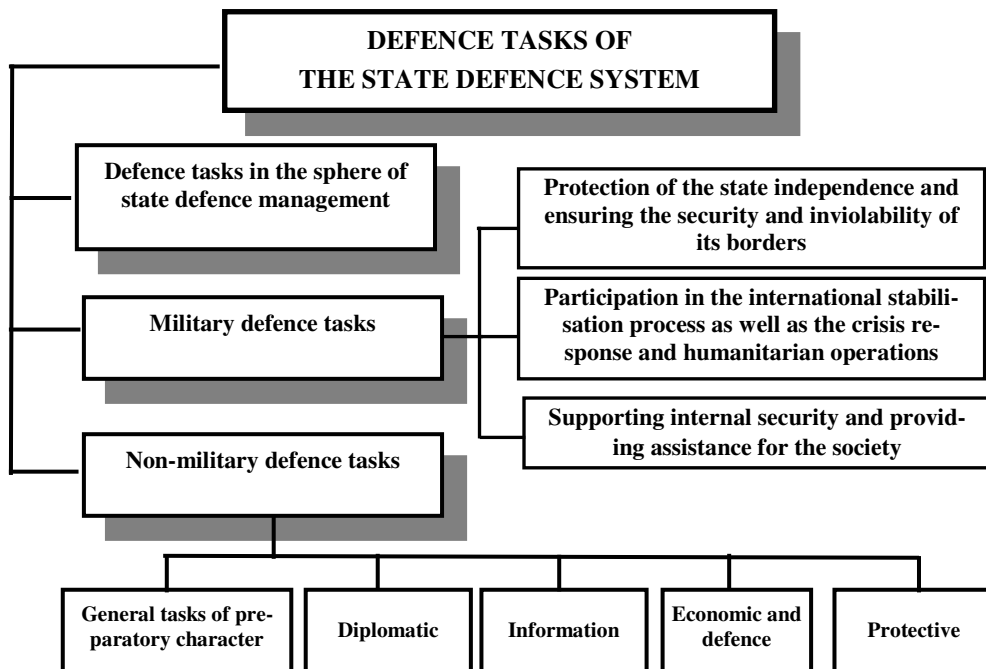
1) guaranteeing the state's defence and opposing aggression - the Polish Armed Forces maintain readiness to carry out tasks connected with: the defence and protection of the inviolability of the Polish borders; participation in anti-terrorist activity in the country and outside Poland's borders; participation in solving local or regional military conflicts on or outside the territory of NATO responsibility as well as participation in defence operations outside the country according to obligations of Article 5 of the North Atlantic Treaty, and also conducting strategic defence operations on the territory of the Republic of Poland.

2) participating in the process of stabilising the international situation as well as crisis response and humanitarian operations – this requires the Polish Armed Forces

⁵ The presented classification of defence tasks was based on the author's study contained in the scientific research study. Cf. M. Kuliczkowski, *Klasyfikacja zadań obronnych oraz ich charakterystyka* [in:] *Przygotowania ochronno-obronne Rzeczypospolitej Polskiej. Udział organów administracji publicznej i sektora gospodarczego w przygotowaniach ochronno-obronnych Rzeczypospolitej Polskiej*, scientific research study under the scientific supervision of J. Wojnarowski, Wyd. AON, Code: II.1.9.1.0, no S/8349, Warsaw 2012, p.45.

maintaining the power and capability to realise tasks connected with: participation in peace and crisis response operations conducted by NATO, the EU, and the UN, as well as other operations resulting from international agreements; participation in humanitarian operations conducted by international, non-governmental and other organisations, and also military cooperation in the field of the development and usage of means of building trust and security.

3) supporting internal security and providing assistance for society - the Polish Armed Forces maintain the capability to perform tasks consisting of: monitoring and protecting the air space as well as supporting the protection of the land border and territorial waters; conducting reconnaissance and intelligence activity; monitoring radioactive, chemical and biological contamination on the territory of the state; clearing the land from explosive materials and dangerous objects of a military origin; conducting search and rescue activities; assisting the state authorities, public administration and the society in responding to threats.

Source: Own work on the basis of the *Defence Strategy the Republic of Poland*, op. cit., chapter III and IV.

Figure 1. Classification of defence tasks of the state defence system by type

It needs to be emphasised that military defence tasks have been thoroughly analysed and subject to multifaceted research. On this basis, the needs of the Polish Armed Forces have been defined, including the mobilization needs of military units connected with personnel and material reserves. They are prepared by non-military

subjects of the state defence system, as part of defence tasks carried out for the Polish Armed Forces.

Defence tasks performed by the non-military structures of the state defence system include the above discussed defence tasks accomplished in the area of the state defence management, and also⁶:

General tasks of a preparatory character allowing to create organisational conditions for the functioning of the non-military structures in particular cases of state defence readiness and in the case of alerts.

Diplomatic tasks aiming at minimising the risk of a threat to basic national interests and principles of foreign and security policy, and also at providing diplomatic support in times of armed conflict and in the course of containing such conflict.

Information tasks helping to protect and promote Polish interests, limiting the enemy's access to information, reinforcing the willpower, morale, defence determination and perseverance of the society.

Economic and defence tasks aim to ensure a material basis for the accomplishment of defence tasks, such as: maintaining the production and renovation capacity to carry out tasks resulting from the Economy Mobilization Program; preparing for production and services, as well as the accomplishment of tasks included in the Economy Mobilization Program; creating and maintaining the reserves; preparing transport for the needs of the state defence; preparing for activity in the situation of limited supplies; using personal and material benefits; maintaining the strategic reserves; accelerating the realization of investments of strategic importance; introducing limitations in communications; reconstructing destroyed infrastructure; ensuring supplies of equipment, materials and protective means for civil defence; monitoring the economic potential in the field of industry, agriculture, communications, transportation, power industry and forestry.

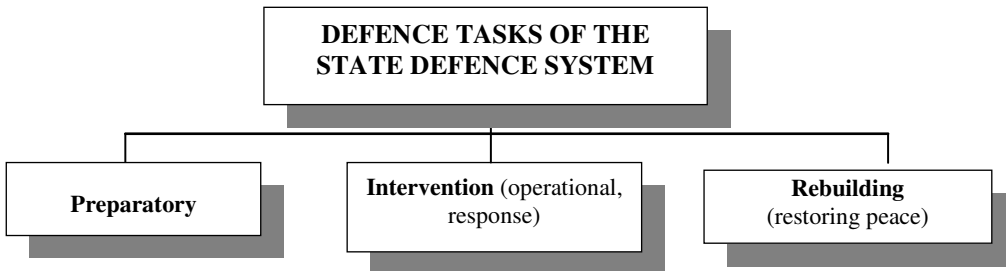
Protective tasks aim at ensuring the efficient functioning of the state as well as the meeting and protecting the population's basic existential needs. They constitute a very important part of defence tasks performed by all subjects of the state defence system and include protective tasks connected with the efficient functioning of the state as well as tasks connected with the meeting and protecting of the population's existential needs⁷.

⁶ Cf.: *Defence Strategy of the Republic of Poland*, point 69-74.

⁷ The analysis of defence tasks in the subjective and objective scope as well as the types and description of defence tasks have been presented in the research work. Cf. M. Kuliczkowski, *Przygotowania ochronno-obronne państwa w kontekście zadań obronnych*, [in:] *Przygotowania ochronno-obronne Rzeczypospolitej Polskiej...*, p.51.

Classification of defence tasks by aim and accomplishment stage

The classification of defence tasks by aim and accomplishment stage covers the following tasks: **preparatory**; **intervention** (operational, response) and **rebuilding** (restoring peace)⁸. The classification of the defence tasks of the state defence system by this criterion is presented in figure 2.

Source: Own work on the basis of W. Kitler, *Podstawy teoretyczne przygotowań obronnych...* [in:] M. Kuliczkowski (scientific editing), *Przygotowania obronne...*, op. cit., p. 18.

Figure 2. Classification of defence tasks of the state defence systems by aim and accomplishment stage

Preparatory tasks, understood as „a part of defence tasks performed in times of normal functioning of the state (the lack of real threats) which aim to prepare the state, public authority bodies, armed forces, fire service, services, inspection and other state institutions, the national economy, material and cultural goods and the whole society to function and (or) survive in the case of an external threat to the state security, crisis or war”⁹, constitute a detailed specification of „general tasks of a preparatory character” – discussed earlier among defence tasks classified by type.

Whereas, „new” types of defence tasks, in accordance with the criterion of the aim and accomplishment stage are operational and rebuilding (restoring peace) tasks:

Operational tasks are „a part of defence tasks performed in the case of an external threat to the state security and in times of war”¹⁰. It needs to be noticed that in the face of the lack of a uniform (universal) definition of defence tasks the presented definition of operational tasks may cause some interpretation problems. Due to that reason, operational tasks are understood as „ distinguished, in accordance with a particular aim of an activity and expressed as operational plans, part of defence tasks carried out by particular subjects of the state's law, in the scope

⁸ Cf. W. Kitler, *Podstawy teoretyczne przygotowań obronnych...* [in:] M. Kuliczkowski (scientific editing), *Przygotowania obronne...*, p.18.

⁹ Ibidem, p. 18.

¹⁰ Cf. *The Regulation of the Council of Ministers on the conditions and mode of planning...*, § 2, point 4.

of their statutory competence, in the case of an external threat to the state's security (and its symptoms), crisis and war, aiming at: preventing the existing threat or its symptoms, preparing to remove it in accordance with the assessment of the situation, and providing the necessary response"¹¹. The presented notion, without changing the essence of the legal definition, specifies „this part of defence tasks” more precisely.

The character of operational tasks has been defined in the prescriptive documents which establish the rules of operational planning. They can be divided into: general tasks – performed in the government administration offices and other state organisational units; technical tasks – carried out in particular departments of the government administration by ministers and the subordinate central government administration bodies; technical tasks – carried out by central offices supervised by the Prime Minister and tasks performed in provinces¹².

Operational tasks accomplished by the state administration and entrepreneurs are of a confidential character and due to formal reasons cannot be the subject of a detailed analysis in this study.

Rebuilding tasks (restoring peace) constitute the part of defence tasks which are performed by particular subjects of the state's law, in the scope of their statutory competence, after a threat has been removed, aiming at eliminating its consequences and restoring the normal functioning of the state.

Taking the above into consideration, it should be noticed that the field which integrates the state defence preparations system, including the determination of defence tasks, is defence planning, understood as „the entirety of undertakings aiming at ensuring the framework for the activity which enables the harmonisation of allied planning with national planning with reference to particular planning fields/disciplines”¹³. Defence planning (operational planning and defence programming)¹⁴ constitutes the basic tool for carrying out the state defence policy in the scope of the preparation, maintenance and development of its defence potential

¹¹ Cf. W. Kitler, *Podstawy teoretyczne przygotowań ...*, p. 20.

¹² Cf. The defence standard. *State defence system, defence plans, classification* (NO-02-A060).

¹³ Cf. *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Wyd. AON, 2008, p. 99.

¹⁴ **Defence planning** - deals with the ways of performing defence tasks by the government administration and local government bodies as well as the use for that purpose of necessary powers and measures, including operational planning and defence programming; Cf. the Regulation of the Council of Ministers of 15 June 2004 *on the conditions and mode of planning and financing of tasks performed as part of the state defence preparations by government administration and local government bodies* (JoL of 2004 no 152, item 1599, with subsequent amendments), § 2 point 6.

Operational planning - deals with establishing the activities connected with the preparation and activity of the government administration and local government bodies in the case of an external threat to the state security and in times of war, presented in the form of operational task sets and also the determination of powers and measures necessary to perform them. *Ibidem*, § 2 point 7.

Defence programming – deals with establishing defence tasks performed in times of peace, for a ten-year planning period which starts in an odd year, presented in the form of material and financial undertakings, in order to maintain and develop the state defence potential and prepare the Polish Armed Forces, government administration and local government bodies to act in the case of an external threat to the state security and in times of war, and also designing budgetary resources destined for that goal. *Ibidem*, § 2 point 8.

and the preparation of the Polish Armed Forces, government administration and local government bodies to act in the case of an external threat and in times of war. Its essence is to determine the defence tasks and the ways the government administration bodies performing them, including local government bodies and business leaders as well as the use for that purpose of necessary powers and measures.

Within the framework of defence planning there are defined **preparatory** defence tasks **and intervention tasks** (operational, response). There are not, however, any **rebuilding tasks** (restoring peace) envisages aiming at restoring the state of the normal functioning of the state¹⁵ after a political and military crisis has been dealt with.

Description of preparatory, intervention and rebuilding tasks

Preparatory tasks are realised in times of peace, as part of defence preparations, by all subjects of the state defence system in order to ensure the efficient functioning of the state in the case of political and military threats¹⁶. It needs to be emphasised that state defence preparations are conducted in two interdependent fields (spheres): the creative area and the completion area. The creative sphere is manifested, on the one hand, in the development of the rules, assumptions and aims of the defence policy (security policy), and on the other hand, in carrying out the defence policy in the form of defence programmes. The sphere of completion is mainly manifested in translating defence programmes into executive defence plans¹⁷. This is why, it is crucial for the defence preparation process and the tasks undertaken in this respect by the state to be sufficiently planned and sent to appropriate entities participating in its completion.

The objective scope of preparatory tasks includes mainly: defence planning; defence budgeting¹⁸; defence education, including patriotic and defence education; teaching in the framework of the education system and teaching in universities;

¹⁵ Normal state – the state of peacetime when there are no significant threats to the state's external security – author's footnote.

¹⁶ The objective and subjective scope of the state defence preparations and the fundamental areas of these preparations are defined in the monograph. Cf. M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne w Polsce...*, p. 46.

¹⁷ Cf. M. Sułek, *Programowanie gospodarczo-obronne*, BELLONA, Warsaw 2008, p. 5.

¹⁸ Within the framework of defence programming and budgeting there are undertaken, among other things, material and financial enterprises listed in: *the Programme of Non-military Defence Preparations of the Republic of Poland* and *the Economy Mobilization Programme* which concern, among other things, the maintenance and improvement of the non-military structures of the state defence system as well as supplies and renovation of weaponry and military equipment for: the Polish Armed Forces and allied troops, performing joint defence tasks on the territory of the Republic of Poland, the organisational units of the Internal Security Agency, and also the organisational units supervised by and subordinate to the minister competent in the internal affairs and the Minister of Justice. *Ibidem*, § 10.

defence training; scientific research and the widely understood fulfilment of the general defence obligation¹⁹. Whereas, the objective scope of preparatory tasks defined in the defence programming documents concerns material and financial undertakings, such as²⁰:

- the maintenance and improvement of the non-military state structures, concerning in particular: the preparation of the management system, including investments or constructions, reconstructions, renovation and equipping management stations; programming economic mobilization; fulfilling the needs of the Polish Armed Forces and allied troops; militarisation, including the preparation for militarisation of organisational units performing tasks especially important for the state defence or security; the preparation of the defence of buildings especially important for the state security and defence, as well as the organisation of defence training and control over the performance of defence tasks;

- the improvement of the civil defence, concerning: managing the civil defence; stocking and maintaining equipment destined for the needs of the civil defence and the maintenance of the civil defence equipment warehouses; the organisation of the collective and individual protection of the population, including the maintenance of protective buildings, the construction and maintenance of emergency drinking water intakes; the evacuation of people and securing logistic and medical resources for the injured; information and education activity in the scope of population self-defence as well as training in the field of civil defence with the participation of the civil defence formations in national and international exercises;

- the creating, storing and maintenance of strategic reserves in case of a threat to the state's security and defence, to the public security, order and health and in case of a natural disaster or a crisis situation, in order to support the completion of tasks connected with the state's security and defence, reconstructing the critical infrastructure, reducing the disruptions in the continuity of supplies which ensure the functioning of the economy and the fulfilment of citizens' basic needs, rescuing their life and health and also meeting the international obligations of the Republic of Poland²¹.

It needs to be emphasised that what is of key importance for the existence of the whole state defence system are preparatory tasks connected with the broadly defined state mobilization. Mobilization preparations of the elements of the state defence

¹⁹ In accordance with the general defence obligation, Polish citizens are obliged to: do military service, perform obligations resulting from crisis and mobilization assignments, perform work in accordance with employee mobilization assignments, serve in the civil defence, be educated in the field of security, participate in the population self-defence, participate in exercises in the units destined for militarisation and serve in militarized units, render services for defence purposes - on the basis of and in the scope defined by law. Cf. the *Act of the General Defence Obligation of the Republic of Poland...*, Article 4(a) (1).

²⁰ Cf. the Regulation of the Council of Ministers of 15 June 2004 *on the conditions and mode of planning and financing of tasks...*, op. cit., § 10.

²¹ Cf. the *Strategic Reserves Act* of 29 October 2010 (JoL of 2010 no 229, item 1496 with subsequent amendments), Article 3.

system are „the *sine qua non* condition of the purposefulness of existence of the whole defence system”²². It concerns also tasks performed as part of economic and defence preparations which aim to create conditions for the efficient adjustment of the economy to fulfil the material defence needs of the state, and in particular to: ensure optimal conditions to maintain and train the armed forces in times of peace and the preparation of the base for the army to carry out its tasks in the case of a threat to the state's security and in times of war, and also to create the conditions for the population's survival in extreme circumstances”²³.

Taking the above into consideration, in times of peace, when there are no significant external threats to the state security, **the objective scope of preparatory defence tasks** consists of undertaking of two types of strategic activities: maintaining efficiency and improving SOPs, integrated with the ally security system and shaping the international environment so as to strengthen the state's defence²⁴.

In order to maintain efficiency and improve SOPs tasks are performed connected with the state defence preparations which include in particular: making analyses and assessments of challenges and threats to international and national security; uncovering and neutralising intelligence activity against the state's defence and security; defence planning which includes operational planning and defence programming; improving joint (national and ally) procedures of conduct in crisis situations and in times of war; increasing the Polish Armed Forces capability to react fast to a direct threat to the state's security, including increasing their ability to conduct independent activities; maintaining and improving the integrated system of national security management, including the state's defence; maintaining the capability to introduce, in accordance with the scale and character of a threat, the state defence readiness alert; ensuring conditions to welcome on its territory the *Allied Augmentation Forces* by performing tasks resulting from the obligations of the host nation (HNS); maintaining the readiness to perform production and service tasks defined in the *Economy Mobilization Programme* (EMP); maintaining the necessary level of strategic and personnel reserves for the needs of state defence and security; and the expansion and maintenance of the defence infrastructure, as well as education in the field of defence and the patriotic education of the society.

In order to shape the international environment with the purpose of strengthening the state's defence there are tasks performed that aim at: ensuring the strong international position of Poland and the possibility of the effective promotion of Polish interests on the international arena; strengthening the control mechanisms in the field of the non-proliferation of weapons of mass destruction and dual use materials and technologies, and in the area of arms control; participating in activities for the promotion of democracy and respect for human rights as well as for the allotment and maintenance of powers and resources to participate in allied crisis

²² Cf. M. Sułek, *Programowanie gospodarczo-obronne*, p. 239.

²³ Ibidem, p. 240.

²⁴ Cf. *Defence Strategy of the Republic of Poland*, chapter 2.3.

response operations, humanitarian operations and search and rescue operations, and also in possible coalition and national operations, as well as active influence on potential sources of threats connected with global terrorism by way of conducting preventive foreign missions as well as engaging in social and economic policy, including the readiness to participate in anti-terrorist activities.

Intervention, response tasks (executive tasks of an operational character) constitute a „part of defence tasks which are carried out in the situation of an external threat to the state security and in times of war”²⁵. It needs to be emphasised that they are performed by public administration and business leaders, are of a confidential character and due to formal reasons cannot be the object of a detailed analysis in this study.

On the basis of the conducted research and available sources of law, it can be established what these operational tasks apply to. They are the tasks defined in the operational task sets²⁶ for: ministers; central government administration bodies and organisational units subordinate to and supervised by the Prime Minister and provincial governors (*wojewoda*) - on the basis of the operational tasks accomplishment tables which constitute a fundamental part of the extract from the *Defence Response Plan of the Republic of Poland*²⁷ and are sent to these institutions by the Minister of National Defence. These tables include: the general task sets dealing with the preparation of public administration bodies, state organisational units' managers and business leaders to perform particular operational tasks connected with the high-defence readiness of the state; the task sets for the government administration departments, the task sets for central offices supervised by the Prime Minister, and also the task sets carried out in provinces (*województwo*)²⁸.

Rebuilding tasks (restoring peace) constitute the part of defence tasks which is performed by particular subjects of the state's law, in the scope of their statutory competence, after a threat (a political or military crisis) has been obviated, aiming at eliminating its effects and restoring the normal functioning of the state.

In professional literature, the period of restoring the normal functioning of the state after a crisis has been obviated is called **demilitarization**, understood as „all the enterprises connected with the transition of the state and armed forces from the

²⁵ Cf. the *Regulation of the Council of Ministers on the conditions and mode of planning...*, § 2, point 4.

²⁶ Operational task set — should be understood as systematized operational tasks to be performed by a particular minister at the head of a department of the government administration, a central government administration body, provincial governors, managers of organisational units subordinate to or supervised by the Prime Minister or a minister, or a defined group of these entities, assisted by subordinate and supervised organisational units, and in the case of provincial governors also with the assistance of province marshals, starosts, presidents, commune heads and mayors as well as organisational units created by local government units – Cf. the *Regulation of the Council of Ministers on the conditions and mode of planning...*, op. cit., § 2, point 5.

²⁷ Ibidem, § 2, point 4.

²⁸ Cf. M. Kuliczkowski, *Przygotowania obronne w Polsce...*, p. 60.

state of war to the state of peace; the opposite of mobilization. In the military understanding, demobilization consists of dissolving units which are not useful during peace; the sale or destruction of redundant war materials and arms and the transition to the peace-time recruitment and training of troops²⁹.

The issue of the demilitarization of the state, including rebuilding tasks, has not so far been a subject of dedicated research and studies. Few existing studies concern solely the demobilization of the armed forces³⁰. The author of this study has tried to establish the objective and subjective scope of the rebuilding tasks and their description in the research study, financed from the funds of the National Centre for Research and Development³¹. The description of rebuilding tasks presented below is a part of the research conducted by the author in the scope of the above mentioned project³².

Rebuilding tasks, in their objective scope, cover all the enterprises connected with the transition of the state and armed forces from the state of war to peacetime, performed as part of demilitarization. Being the opposite of state mobilization, demobilization is based on two fundamental pillars: the demobilization of the Armed Forces and economic demilitarization.

The demobilization of the Armed Forces, is understood as disarmament, that is: bringing the army from a state of war to the state of peace; the dissolution and abolition of strictly military formations and consequent discharges (moving to the reserve) of some soldiers on active duty, as well as the return of equipment (machines, vehicles) taken from the national economy, and also the transition to the peace-time system of the recruitment and training of troops³³.

Economic demilitarization deals with restoring the relations created by war to the peacetime norms, and in particular: cancelling military supply contracts, readjusting production to the needs of the civil economy and also ensuring work places for discharged soldiers. In this period, what is a great challenge is the need to

²⁹ Cf. *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, p. 30.

³⁰ Cf. Study of the General Staff of the Republic of Poland, *Przejsście Sił Zbrojnych ze struktury organizacyjnej czasu „W” na strukturę organizacyjną czasu „P” (Demobilizacja)*, J. Małolepszy (scientific editing), Scientific and research studies plan of the GS of 1997, Section II item 2.10; J. Krzemiński, *Demobilizacja sił zbrojnych po zakończonym konflikcie zbrojnych*. Doctoral thesis, AON, Warsaw 2001 and Z. Piątek (scientific editing), *Demobilizacja sił zbrojnych po zakończonym konflikcie zbrojnych*. Scientific and research study, AON, Warsaw 2007.

³¹ The project concerned „The National Security System of the Republic of Poland”, project reg. no: O ROB/0076/03/001 – Project manager: Prof. Waldemar KITLER, PhD, Eng. The contractor of the project is the scientific and industrial consortium: National Security Faculty of the National Defence University; Asseco Poland S.A.; Police Academy in Szczytno; Siedlce University of Natural Sciences and Humanities and the Main School of Fire Service.

³² Cf. M. Kuliczkowski, *Charakterystyka zadań obronnych (zapobiegawcze, interwencyjne i odbudowy) realizowanych przez podmioty systemu obronnego państwa [in:] Ocena (diagnoza) formalno-prawnych podstaw i stanu organizacji bezpieczeństwa narodowego RP w aspekcie spełniania funkcji jednolitego i zintegrowanego systemu organizacyjnego i funkcjonalnego. Podzadanie badawcze System obronny państwa*. Code: SBN RP 1.2.3.1. Team manager Jan Wojnarowski, AON 2013, p. 92.

³³ *Encyklopedia Powszechna*, Wydawnictwa Gutenberga, Warsaw 1994, p. 296.

meet the existential needs of the population and its „spiritual disarmament” by calming down hostile moods created during the war³⁴.

The demilitarization of the national economy is connected with „a fundamental change of the structure of production and methods of managing the economic life. In the social and psychological meaning, demilitarization consists of the changing of moods caused by war and adjusting the society's psyche to peaceful work. From the point of view of legal relations, demilitarization means the cessation of military courts' competence in the field of common offences committed by soldiers on duty and offences not connected with the military service”³⁵.

In the process of demilitarization, that is restoring the normal functioning of the state after a political and military crisis has been obviated, what needs to be taken into consideration are the needs of the national economy in the scope of securing its functioning in respect of professional personnel, transportation and material means. At the same time, what needs to be taken into consideration is the problem concerning the fact that the demobilization of the armed forces will be inseparably connected with the demilitarization of the national economy. Due to that reason the following enterprises will have to be undertaken: developing necessary programme documents and a legal basis; introducing peaceful social and economic relations; changing the state's life governing methods; abolishing the war time legal and organisational restrictions; terminating contracts for war supplies and readjusting the industry to the peacetime needs, and also ensuring work places also for discharged soldiers. The fundamental objective scope of the enterprises undertaken as part of state demilitarization is presented in figure 3.

The result of the presented list of the main problems which require solving after the end of a political and military crisis are particular reconstruction tasks performed as part of the process of restoring the state's normal functioning. This process needs to take place on the basis of a decision of the state authorities and public administration and with their participation, in accordance with the current legal situation. It should define the objective scope of the rebuilding tasks (restoring the normal state functioning) for those bodies, taking into consideration the conclusions resulting from the activities connected with repelling military aggression. The objective scope of rebuilding tasks, completed by the public authority and administration bodies, includes in particular: medical, psychological and social assistance for victims of military aggression; restoring the functioning of public utility facilities and necessary critical infrastructure, as well as restoring the full efficiency of information circulation and the full efficiency of the rescue forces which have suffered losses as a result of military activity.

³⁴ Ibidem, p. 297.

³⁵ Cf.: *Leksykon wiedzy wojskowej*, Wyd. MON, Warsaw 1978, p. 84.

STATE DEMOBILIZATION

- restoring normal state functioning after armed conflicts

ARMED FORCES DEMOBILIZATION

1. Legal basis for the armed forces demobilization.
2. Armed forces demobilization plan.
3. Determining demobilization spots.
4. Register of personnel subject to discharge.
5. Structural demobilization.
6. Personnel demobilization.
7. Material demobilization.
8. Preparing soldiers to the life outside the army.
9. Establishing irretrievable losses and transferring the data to the Polish Red Cross.
10. Creating war cemeteries and placing them under state supervision.

NATIONAL ECONOMY DEMILITARIZATION

1. Legal basis for demilitarization.
2. NE demilitarization plan.
3. Eliminating war time legal and organisational restrictions.
4. Changing the state life governing methods.
5. Introducing peacetime social relations.
6. Adjusting the war communications system to the peacetime needs.
7. Termination of war supply contracts.
8. Readjusting the industry to the peacetime needs.
9. Reconstruction of war damage.
10. Ensuring work places for population, including discharged soldiers

Source: Own work on the basis of the study of the General Staff of the Polish Armed Forces, Scientific and research studies plan of the GS of 1997, Section II item 2.10.

Figure 3. Principle enterprises undertaken as part of the state demilitarization

Reconstruction is an early state of rebuilding. Activities undertaken at this stage are limited to restoring the functioning of the critical infrastructure systems necessary for existence, however, only to an extent which provides the aggrieved with the minimal standards. These activities are sometimes undertaken simultaneously with rescue activities and are of a short-term character. Reconstruction includes: the estimation of losses; financial and material assistance; and ensuring basic conditions of survival for the aggrieved.

In the rebuilding phase, there are performed the following tasks connected with: analysing the effects of an event, defining the needs and possibilities of removing them; supervising activities in the scope of ensuring living standards for the aggrieved population; initiating and giving an opinion on repair programmes, rebuilding, reconstruction and rebuilding of critical infrastructure, and also the assessment of the activity of the services, of population behaviour, as well as of the sufficiency and usefulness of the distribution of services, equipment and stores, and also preparing conclusions and the improvement proposals of the population's protection system.

An important role in the process of rebuilding is to be played by powers and resources at the disposal of competent authorities, services and public administration bodies, within the crisis management system³⁶. It needs to be emphasised that at every level of public administration there have been developed „crisis management plans” including, among other things: the analysis of threats, balance of needs, own powers and resources as well as procedures of obtaining external assistance (including appropriate contracts, agreements and plans)³⁷. Whereas, the ways of responding to situations of the damage or disruption of the critical infrastructure functioning as well as reconstructing this critical infrastructure are defined in the *National Infrastructure Protection Programme*. The programme defines the national priorities, aims and standards aiming at ensuring the efficient functioning of critical infrastructure and indicates ministers at the head of government administration departments and managers of central offices responsible for critical infrastructure systems, as well as detailed criteria allowing the identification of buildings, installations, devices and services included in the critical infrastructure systems, taking into consideration their importance for the state's functioning and meeting the citizens' needs³⁸.

In the current legal situation, there have not been indicated any „common tasks” for the state defence system and the crisis management system, and there have not been established any mechanisms for the transition from the state defence readiness in times of war to the constant state of defence readiness. The tasks mentioned concern the rebuilding tasks performed in the period of restoring the state's functioning after military aggression has been repelled. The appropriate planning and preparation as well as proper coordination of powers used included in the mentioned systems will be of significant importance for the rebuilding process.

What results from the above presented list of the main problems which require to be solved after the end of a political and military conflict are particular rebuilding tasks carried out in the situation of a disrupted continuity of supplies which allows for the economy to function and meet citizens' basic needs, rescuing their life and health. In order to limit these disruptions, the minister responsible for the economy, by way of a decision, makes the **strategic reserves** immediately available in accordance with the rules and mode defined by the regulations³⁹.

³⁶ Crisis management is the activity of the public administration bodies, which constitutes an element of the national security management, consisting in preventing crisis situations, controlling them by way of planned actions, responding in the case of crisis situations and reconstructing infrastructure or restoring its original shape. The structure and functioning of the crisis management system is defined in the *Crisis Management Act of 26 April 2007* (JoL no 89, item 590, with subsequent amendments).

³⁷ There is *the National Crisis Management Plan* as well as provincial, district and commune crisis management plans, Cf. Article 5 (1) of the Act.

³⁸ *Ibidem*, Article 5(b).

³⁹ Cf. *The Act on Strategic Reserves of 29 October 2010* (JoL no 229, item 1496, with subsequent amendments.).

Powers and resources as well as information contained in the **Economy Mobilization Programme** are of significant importance in the process of restoring the normal functioning of the state after a political and military crisis has been obviated. The making use of the production and renovation capacity of business leaders, established in this programme, is of key importance for the rebuilding process. The potential of these business leaders should constitute the material basis for particular rebuilding tasks. In the process of restoring the normal state functioning, the tasks connected with meeting the basic existential needs of the population are of key importance. In the decision making process, what needs to be taken into consideration in the course of establishing tasks in this respect are both the production and service capabilities of selected sectors of the economy (the economy, agriculture, transport, environment, maritime economy and health) defined in the Economy Mobilization Programme, as well as balanced possibilities of the national economy to carry them out. It concerns in particular the supply of: food; medical products and medical devices; fuel and energy as well as fossil fuels, and also the provision of transport services⁴⁰.

Conclusions

In order to properly understand the tasks performed in the process of the state defence preparations it is important both to define the very notion as well as to provide the classification of defence tasks together with the description of the nature and typology of defence needs. In this respect they are connected with human resources, material and financial resources as well as service capabilities necessary to achieve a particular level of readiness of the defence system in the condition of the state's constant defence readiness, defence readiness in times of crisis and defence readiness in times of war. It needs to be emphasised that defence needs and tasks connected with them constitute the basis of the state defence preparations.

Defence tasks presented in this study are performed by all subjects of the state defence system, and their list is contained in the defence planning documents. The objective scope of defence tasks includes undertakings carried out by the Polish Armed Forces as well as the executive government bodies, other state bodies and institutions, businesses and citizens. They are connected with preparing the state for efficient functioning and survival in the case of an external threat to the state's security, crisis and war, and carrying out particular operational undertakings in these conditions, and also with removing the effects of a threat after it has been obviated, aiming to restore the normal state functioning.

The leading role among the subjects carrying out the defence tasks within the state defence system is played by the public administration and business leaders.

⁴⁰ The *Act on General Defence Obligation of the Republic of Poland* and a number of other laws, regulations and planning documents – author's note.

They are responsible for defence preparation in all its fields. It needs to be emphasised that the regulations of the *National Security Strategy of the Republic of Poland* and the *Strategy of Development of the National Security System of the Republic of Poland 2022*, and also the *White Book on National Security of the Republic of Poland* establish in a comprehensive way the state defence system with the activities for the national security system, and also emphasis the role of public administration and business leaders in the process of these preparations.

On the basis of available professional literature and conducted research, it needs to be stated that the defence tasks defined in the binding legal acts and planning documents for the government administration and local government bodies, as well as business leaders and the Armed Forces, concern solely the tasks which are performed in the case of an external threat to the state security and in times of war. There have not been envisaged, however, any rebuilding tasks aiming to restore the normal functioning of the state after a political and military crisis has been obviated and during the demilitarization of the state. The description of rebuilding tasks presented in this study and carried out as part of state demilitarization should be treated as an introduction to and the basis for further research. The aim of this research should be both the systematic, legal and organisational regulating of the issue of state demilitarization after a military conflict as well as defining the objective and subjective scope of rebuilding tasks connected with restoring the normal functioning of the state.

* * *

Basing on the events from the end of the 20th and the beginning of the 21st century as well as the ongoing military conflicts, it may be stated that it is true that we can deal much more efficiently⁴¹ with the situations which we are prepared for, than with those that surprise us⁴². One needs to be aware that „threats and challenges of the 21st century are different from those which we grew up with during the Cold War. Then politics was frozen and the sphere of defence static. Threats to defence could be faced in a defensive way. Modern world does not function in this way. Political, economic and military activities must be integrated. Terrorists, falling regimes, weapons of mass destruction – are both political as well as military challenges. The defence of the homeland begins abroad, and it is necessary to always start caring about security in one's heart and mind (...) The borderlines between the internal and external security, police and army, preventing crises and

⁴¹ According to T. Kotarbiński, efficiency „...consists in doing something which is a good means for a set target and not making mistakes in this respect”. Cf. T. Kotarbiński, *Hasło dobrej roboty*, 2nd edition, Warsaw 1975, p. 3.

⁴² The events in the Balkans of the 1990s after the fall of Yugoslavia, the events of 11 September 2001 in the United States and terrorist attacks in Madrid (11 March 2004), Beslan (1 September 2004) and London (7 July 2005), and also the development of the political and military situation in Afghanistan, Iraq, Iran, North Korea and Syria as well as in the states of North Africa cause particular concern for the security of the state and its citizens – author's note.

solving them, combating crime and financial fraud, tracking terrorists and dealing with falling regimes become artificial and vague”⁴³.

Bibliography

Literature

- Encyklopedia Powszechna Wydawnictwa Gutenberga*, Warsaw 1994.
- Kitler W. (project manager) *System Bezpieczeństwa Narodowego RP [National Security System of the Republic of Poland]*, Project registration number: O ROB/0076/03/001.
- Kitler W., *Podstawy teoretyczne przygotowań obronnych państwa w kontekście potrzeb i zadań obronnych*. [in:] M. Kuliczkowski (scientific editing), *Przygotowania obronne w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej Zeszyt Problematyczny TWO no 1(65) 2011 ISSN 1425-8043*, Warsaw 2011.
- Kotarbiński T., *Hasło dobrej roboty*, 2nd edition, Warsaw 1975.
- Krzemiński J., *Demobilizacja sił zbrojnych po zakończonym konflikcie zbrojnych*. [Demobilization of the Armed Forces after a military conflict.] Doctoral thesis, AON, Warsaw 2001 r.
- Kuliczkowski M., *Przygotowania obronne w Polsce. Uwarunkowania formalnoprawne, dylematy pojęciowe i próba systematyzacji*, Wyd. AON – no AON 6181/13, Warsaw 2013.
- Kuliczkowski M. (scientific editing), *Przygotowania obronne państwa w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej. Teoria i praktyka*, Zeszyt Problematyczny TWO no 1 (65) 2011, Warsaw 2011.
- Kuliczkowski M., *Klasyfikacja zadań obronnych oraz ich charakterystyka* [in:] *Przygotowania ochronno-obronne Rzeczypospolitej Polskiej. Udział organów administracji publicznej i sektora gospodarczego w przygotowaniach ochronno-obronnych Rzeczypospolitej Polskiej*, scientific research study under the scientific supervision of J. Wojnarowski, Wyd. AON, Code: II.1.9.1.0, no S/8349, Warsaw 2012.
- Małolepszy J. (scientific editing), *Przejście Sił Zbrojnych ze struktury organizacyjnej czasu „W” na strukturę organizacyjną czasu „P” (Demobilizacja)*, Scientific and research studies plan of the GS of 1997, Section II, item 2.10.
- Leksykon wiedzy wojskowej*, Wyd. MON, Warsaw 1978,
- Piątek Z. (scientific editing), *Demobilizacja sił zbrojnych po zakończonym konflikcie zbrojnych*. Scientific research study, AON, Warsaw 2007.
- Solana J., *Unia Europejska i NATO, strategiczne partnerstwo*, www.1.gazeta.pl, [available on the Internet: 19 November 2002]
- Sulek M., *Programowanie gospodarczo-obronne*, Bellona, Warsaw 2008.
- Wojnarowski J., Kuliczkowski M., Olszewski M., *Przygotowania obronno-ochronne Rzeczypospolitej Polskiej. Udział organów administracji publicznej i sektora gospodarczego w przygotowaniach ochronno-obronnych Rzeczypospolitej Polskiej (II.1.9.1.0)*, AON – no S/8349, Warsaw 2012.
- Zdrodowski B. (scientific editing), *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, wyd. 6, AON, Warsaw 2008.

⁴³ Cf. J. Solana, *Unia Europejska i NATO, strategiczne partnerstwo*, www.1.gazeta.pl, [available on the Internet: 19 November 2002]

Legal acts

The *Act on General Defence Obligation of the Republic of Poland* of 21 November 1967 (JoL of 2012 item 461 with subsequent amendments).

The *Crisis Management Act* of 26 April 2007 (JoL no 89, item 590, with subsequent amendments).

The *Strategic Reserves Act* of 29 October 2010 (JoL of 2010 no 229, item 1496 with subsequent amendments).

The Regulation of the Council of Ministers of 15 June 2004 *on the conditions and mode of planning and financing of tasks performed as part of the state defence preparations by government administration and local government bodies* (JoL of 2004 no 152, item 1599, with subsequent amendments).

Strategic documents

The White Book on National Security of the Republic of Poland issued on 24 May 2013.

Strategy of Development of the National Security System of the Republic of Poland 2022- adopted by the Resolution no 67 of the Council of Ministers of 9 April 2013 (OJ of 2013, item 377).

National Security Strategy of the Republic of Poland of 13 November 2007 .

Defence Strategy of the Republic of Poland of 23 December 2009 – Sector strategy of the National Security Strategy of the Republic of Poland.

